

2025 m. sausis–birželis ESTT PRAKTIKOS APŽVALGA

Socialinė politika	3
Darbuotojų sauga ir sveikatos apsauga	5
Užsieniečių teisinė padėtis	6
Pilietybė	10
Laisvė teikti paslaugas	12
Koncentracija	14
Apmokestinimas	15
Muitinės veikla	19
Aplinka	22
Asmens duomenų apsauga	25
Europos Sąjungos struktūriniai investicijų fondai	28
Finansų rinkų priežiūra	30
Tabako gaminių priežiūra	31
Azartinių lošimų priežiūra	33
Teisė gauti informaciją	34

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir Teisingumo Teismas, ESTT) procesinių sprendimų apžvalgos. Apžvalgos rengiamos, be kita ko, atsižvelgiant į Europos Sąjungos Tyrimų ir dokumentacijos direktorato parengtas teismo sprendimų ir nutarčių santraukas. Šis dokumentas yra skirtas tik informuoti ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas neprisiima atsakomybės už šių procesinių dokumentų vertimus. Oficialius ir išsamius sprendimų tekstus galite rasti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo interneto svetainėje <http://curia.europa.eu/> ir Europos Sąjungos teisės interneto svetainėje <http://eur-lex.europa.eu/>.

Socialinė politika

Didžiosios kolegijos 2025 m. vasario 25 d. sprendimas sujungtose bylose *Sąd Rejonowy w Białymstoku ir Adoreikė, C-146/23 ir C-374/23*

Atlyginimų įšaldymas ar mažinimas nacionaliniame viešosios tarnybos sektoriuje – Konkrečiai teisėjams skirtos priemonės – ESS¹ 2 straipsnis – ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis – Valstybių narių pareiga nustatyti veiksmingai teisminei gynybai užtikrinti reikalingas teisių gynimo priemones – Teisėjų nepriklausomumo principas – Valstybių narių įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių kompetencija įtvirtinti teisėjų atlyginimo nustatymo tvarką – Galimybė nukrypti nuo šios tvarkos – Sąlygos

Bylos aplinkybės

Išnagrinėjęs du prašymus (vienas jų Balstogės apylinkės teismo C-146/23 (Lenkija), kitas – Vilniaus apygardos administracinio teismo C-374/23 (Lietuva)) priimti prejudicinį sprendimą, Teisingumo Teismas bylose dėl Lenkijos ir Lietuvos teisėjų atlyginimų patikslino savo jurisprudenciją, susijusią su teisėjų nepriklausomumo ir veiksmingos teisminės gynybos principais, kylančiais iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos.

Byloje C-146/23 buvo nagrinėjami Lenkijos teisės aktai, kuriais, siekiant apriboti biudžeto išlaidas, nukrypstant nuo Bendrosios kompetencijos teismų sistemos įstatyme (toliau – Įstatymas) numatyto teisėjų pareiginės algos konkrečiais metais nustatymo mechanizmo ir sumažinamas teisėjų atlyginimas. Teisėjas XL eina pareigas Balstogės apylinkės teisme, kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Minėtame teisme XL pareiškė ieškinį, prašydamas priteisti sumą (kartu su teisės aktuose numatytais delspinigiais), kurią būtų gavęs, jeigu jo atlyginimas už 2022 m. liepos 1 d.–2023 m. sausio 31 d. laikotarpį būtų apskaičiuotas pagal Įstatymą.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kaip XL darbdavys, manė, kad neturi teisės netaikyti ginčijamų nukrypti leidžiančių priemonių. Tačiau, jo nuomone, teisėjų nepriklausomumo principą pažeidžia tai, kad teisėjų atlyginimo didinimas ilgą laiką „įšaldytas“ ir kad 2023 m. *de facto* atsisakyta Įstatyme numatyto teisėjų atlyginimo nustatymo mechanizmo. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nemanė, kad anksčiau suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija gali būti pritaikyta nagrinėjamu atveju, nes nukrypimas nuo teisėjų atlyginimo nustatymo mechanizmo yra nuolatinis, o ne laikinas, ir iš esmės susijęs su teisėjais, o taip nebuvo ankstesnėse bylose nagrinėtais atvejais.

Byloje C-374/23 buvo nagrinėjamos Lietuvos teisės nuostatos, pagal kurias teisė nustatyti teisėjų atlyginimo dydį suteikta įstatymų leidžiamajai ir vykdomajai valdžioms. Vieno apygardos teismo teisėjos SR ir RB kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą, kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, su skundu dėl Lietuvos Respublikos atsakomybės, prašydamos priteisti žalos atlyginimą. Jos teigė, kad Lietuvos įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių turima diskrecija nustatyti teisėjų atlyginimą pažeidžia teisėjų nepriklausomumo principą.

Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymėjo, kad iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog pagal teisėjų nepriklausomumo principą reikalaujama, kad vykdomoji ir įstatymų leidžiamoji valdžios savavališkai nenustatytų nacionalinių teisėjų atlyginimo ir kad teisėjų atlyginimo dydis atitiktų jų vykdomų funkcijų svarbą. Besikreipęs nacionalinis teismas suabejojo teisėjų atlyginimo nustatymo tvarkos atitiktimi teisėjų nepriklausomumo principui, kylančiam, be kita ko, iš ESS 2 straipsnio ir 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl teisėjų atlyginimo nustatymo tvarkos

Teisingumo Teismas nurodė sąlygas, kurioms esant pagal teisėjų nepriklausomumo principą nedraudžiama valstybės narės įstatymų leidžiamajai ir vykdomajai valdžioms, pirma, nustatyti teisėjų atlyginimą ir, antra, nukrypti nuo nacionalinės teisės aktų, kuriuose objektyviai apibrėžta teisėjų atlyginimo nustatymo

¹ Europos Sąjungos sutartis.

tvarka, ir nuspręsti šį atlyginimą padidinti mažiau, nei reikalaujama pagal šiuos teisės aktus, arba net įšaldyti ar sumažinti jo dydį.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pagal jokią Sąjungos teisės nuostatą iš valstybių narių nereikalaujama įtvirtinti konkretaus konstitucinio modelio, reglamentuojančio įvairių valstybės valdžių tarpusavio santykius, visų pirma, kiek tai susiję su jų įgaliojimų apibrėžimu ir atskyrimu. Pagal ESS 4 straipsnio 2 dalį Sąjunga gerbia valstybių narių nacionalinį savitumą, neatsiejamą nuo pagrindinių politinių ir konstitucinių jų struktūrų. Vis dėlto pasirinkdamos atitinkamą konstitucinį modelį valstybės narės turi įvykdyti iš Sąjungos teisės joms kylančius reikalavimus.

Iš tiesų, nors teisingumo sistemos organizavimas valstybėse narėse priklauso jų kompetencijai, naudodamasi šia kompetencija jos privalo laikytis pareigų, tenkančių joms pagal Sąjungos teisę, visų pirma ESS 2 straipsnį ir 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą. Taip yra, be kita ko, tuo atveju, kai jos reglamentuoja teisėjų atlyginimo nustatymo tvarką.

Pagal ESS 19 straipsnį nacionaliniai teismai ir Teisingumo Teismas turi pareigą užtikrinti visapusišką Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, taip pat teisės subjektams pagal šią teisę suteikiamą teisminę gynybą. Todėl itin svarbu, kad šie teismai išliktų nepriklausomi. Teismų nepriklausomumo reikalavimas yra pagrindinės teisės į veiksmingą teisminę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą esmė.

Teismų nepriklausomumo sąvoka, be kita ko, suponuoja, kad atitinkama institucija savo funkcijas vykdo visiškai autonomiškai, jos nesaisto jokie hierarchijos ar pavaldumo ryšiai, ji negauna jokių nurodymų ar įpareigojimų, taigi yra apsaugota nuo išorinio poveikio ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jos narių nepriklausomam sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams. Tokio dydžio atlyginimo, kuris atitiktų teisėjų vykdomų funkcijų svarbą, mokėjimas yra būtina jų nepriklausomumo garantija.

Konkrečiai kalbant, vadovaujantis valdžių padalijimo principu, būdingu teisinės valstybės veikimui, turi būti užtikrintas teismų nepriklausomumas nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių.

Tačiau vien dėl to, kad valstybės narės įstatymų leidžiamoji ir vykdomoji valdžios dalyvauja nustatant teisėjų atlyginimą, teisėjai savaime netampa priklausomi nuo šių valdžių ir negali kilti abejonių dėl jų nepriklausomumo ar nešališkumo. Plati diskreција, kurią valstybės narės turi rengdamos savo biudžetą ir priimdamos sprendimus dėl įvairių viešųjų išlaidų, apima, be kita ko, teisėjų atlyginimo apskaičiavimo metodo nustatymą. Iš tiesų nacionalinės įstatymų leidžiamoji ir vykdomoji valdžios gali geriausiai atsižvelgti į konkrečias socialines ir ekonomines aplinkybes valstybėje narėje, kurioje turi būti rengiamas biudžetas ir užtikrinamas teisėjų nepriklausomumas.

Vis dėlto nacionalinės teisės normos dėl teisėjų atlyginimo neturi sukelti teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl to, ar atitinkamiems teisėjams nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl šių teisėjų neutralumo, kai interesai susikerta.

Šiuo klausimu dėl teisėjų atlyginimo nustatymo tvarkos Teisingumo Teismas pabrėžė, kad, pirma, pagal teisinio saugumo principą ji turi būti įtvirtinta įstatyme. Be to, pagal teisėjų nepriklausomumo principą reikalaujama, kad jų atlyginimo nustatymo tvarka būtų objektyvi, nuspėjama, stabili ir skaidri, t. y. tokia, kad būtų užkirstas kelias atitinkamos valstybės narės įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių savavališkam kišimuisi.

Antra, tokio dydžio atlyginimo, kuris atitiktų teisėjų vykdomų funkcijų svarbą, mokėjimas yra būtina jų nepriklausomumo garantija. Taigi teisėjų atlyginimo dydis, atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės socialines ir ekonomines aplinkybes, turi būti pakankamas, kad jie iš tikrųjų būtų ekonomiškai nepriklausomi ir taip apsaugoti nuo pavojaus, kad jų priimamų sprendimų nešališkumui galėtų pakenkti galimas kišimasis ar spaudimas iš išorės. Teisėjų atlyginimas gali skirtis, nelygu tarnybos stažas ir jiems patikėtų funkcijų pobūdis, tačiau jis visada turi atitikti jų vykdomų funkcijų svarbą. Vertinant, ar teisėjų atlyginimas yra deramas, reikia atsižvelgti ne tik į pagrindinę atlyginimo dalį (pareiginę algą), bet ir į įvairius priedus ir priemokas, kuriuos jie gauna, taip pat į galimą atleidimą nuo socialinio draudimo įmokų ir atitinkamos valstybės narės ekonominę, socialinę ir finansinę padėtį. Taigi teisėjų vidutinį atlyginimą tikslinga palyginti su vidutiniu darbo užmokesčiu toje valstybėje.

Trečia, pagal atitinkamos valstybės narės teisėje numatytas procesines taisykles turi būti galima atlikti veiksmingą teisminę teisėjų atlyginimo nustatymo tvarkos kontrolę.

Dėl galimybės nukrypti nuo nacionalinės teisės aktų, kuriuose objektyviai apibrėžta teisėjų atlyginimo nustatymo tvarka

Dėl valstybės narės įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių galimybės nukrypti nuo nacionalinės teisės aktų, kuriuose objektyviai apibrėžta teisėjų atlyginimo nustatymo tvarka, ir nuspręsti šį atlyginimą padidinti mažiau, nei reikalaujama pagal šiuos teisės aktus, arba net išaldyti ar sumažinti jo dydį Teisingumo Teismas pažymėjo, kad priimant tokias nukrypti leidžiančias priemones taip pat reikia įvykdyti tam tikrus reikalavimus.

Pirma, tokia nukrypti leidžianti priemonė, kaip ir bendrosios teisėjų atlyginimo nustatymo taisyklės, nuo kurių ja nukrypstama, turi būti numatyta įstatyme, o joje numatyta teisėjų atlyginimo tvarka turi būti objektyvi, nuspėjama ir skaidri.

Antra, minėta nukrypti leidžianti priemonė turi būti pateisinama bendrojo intereso tikslu, kaip antai reikalavimu pašalinti šalies biudžeto perviršinį deficitą. Su biudžetu susijusios priežastys, dėl kurių buvo priimta priemonė, leidžianti nukrypti nuo bendrųjų teisės normų dėl teisėjų atlyginimo, turi būti aiškiai išdėstytos. Be to, išskyrus tinkamai pagrįstas išimtines aplinkybes, tokios priemonės neturi būti konkrečiai skirtos tik nacionalinių teismų nariams, jos taikytinos daug plačiau – jomis turi būti siekiama, kad kuo daugiau nacionalinėje viešojoje tarnyboje dirbančių asmenų prisidėtų prie fiskalinių pastangų įgyvendinimo. Taigi valstybė narė, priimdama jos pareigūnams ir valstybės tarnautojams taikomas biudžeto suvaržymo priemones, gali nuspręsti jas taikyti ir nacionalinių teismų teisėjams.

Trečia, nors atrodo, kad nukrypti leidžianti priemonė yra tinkama siekiant įgyvendinti bendrojo intereso tikslą, kaip antai pašalinti šalies biudžeto perviršinį deficitą, ji turi būti išimtinė ir laikina. Be to, jos poveikis teisėjų atlyginimui neturi būti neproporcingas, atsižvelgiant į siekiamą tikslą.

Ketvirta, siekiant išsaugoti teisėjų nepriklausomumą reikalaujama, kad, nepaisant jiems taikomos biudžeto suvaržymo priemonės, net jeigu ji būtų susijusi su kilusia sunkia ekonomine, socialine ir finansų krize, teisėjų atlyginimo dydis visada atitiktų jų vykdomų funkcijų svarbą tam, kad jie būtų apsaugoti nuo išorinio poveikio ar spaudimo, galinčių kelti grėsmę nepriklausomam jų sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams.

Penkta, pagal atitinkamos valstybės narės teisėje numatytas procesines taisykles turi būti galima atlikti veiksmingą teisminę nukrypti leidžiančios priemonės kontrolę.

[Prieiga internete](#)

Darbuotojų sauga ir sveikatos apsauga

2025 m. birželio 12 d. sprendimas byloje *Tallinna linn, C-219/24*

Darbuotojų sauga ir sveikatos apsauga – Direktyva 89/391/EEB – Priemonės, skirtos darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti – 5, 6 ir 9 straipsniai – Darbdaviams tenkančios pareigos – Direktyva 2000/54/EB – Darbuotojų apsauga nuo rizikos, susijusios su biologinių veiksnių poveikiu darbe – 14 straipsnio 3 dalis – Sveikatos priežiūra – Aprūpinimas veiksmingais skiepais – VII priedo 1 ir 2 dalys – Nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias darbdaviui leidžiama nustatyti darbuotojui pareigą skiepytis, jeigu jam kyla rizika, susijusi su biologinių veiksnių poveikiu – SARS-CoV-2 virusas

Bylos aplinkybės

2020 m. sausio 30 d. Pasaulio sveikatos organizacijai (PSO) paskelbus tarptautinio masto ekstremalią sanitarinę padėtį (taip buvo oficialiai paskelbta dėl viruso SARS-CoV-2 protrūkio kilusi COVID-19 pandemijos pradžia), Talino miestas patvirtino rizikos darbo aplinkoje vertinimą, su juo susijusiame veiksmų plane, be kita ko, buvo numatytas darbuotojų skiepijimas, siekiant sumažinti riziką užsikrėsti pavojinga užkrečiama liga, kaip virusu SARS-CoV-2, ir sumažinti su užsikrėtimu susijusią riziką. 2021 m. balandžio 16 d. Talino miestas iš dalies pakeitė greitosios pagalbos tarnybos personalo pareigybių aprašus ir kaip darbo sąlygą nustatė pareigą skiepytis nuo pavojingų užkrečiamų ligų. Ieškovams šioje byloje buvo nustatytas terminas, per kurį jie turi pateikti, nelygu atvejais, skiepijimosi nuo SARS-CoV-2 viruso arba kontraindikacijos dėl skiepijimosi įrodymą, ir įspėjo, kad, nepateikus tokių įrodymų, jų darbo sutartys gali būti nutrauktos.

Ieškovai, greitosios pagalbos tarnybos darbuotojai, nepateikė tokių įrodymų, todėl Talino miestas 2021 m. liepos mėn. išimties tvarka nutraukė jų darbo sutartis motyvuodamas tuo, kad greitosios pagalbos darbuotojų profesijos specifika pateisina tokį darbą dirbančių asmenų skiepijimą ir kad, nesant kitų pakankamų priemonių

pacientų, kitų darbuotojų ir paties atitinkamo darbuotojo sveikatai apsaugoti, dirbti gelbėjimo tarnyboje gali tik skiepyti asmenys.

Ginčydami darbo sutarčių nutraukimą ir reikalaujami iš Talino miesto kompensacijos už neteisėtą sutarčių nutraukimą, A ir kt. kreipėsi į nacionalinius teismus, kurių paskutinis – kasacinį skundą nagrinėjęs teismas – pagrindinėje byloje kreipėsi į ESTT teiraudamasis, ar nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis darbdaviui suteikiama teisė darbuotojams be jų sutikimo nustatyti pareigą skiepytis kaip sąlygą tęsti darbo santykius, atitinka Direktyvas 89/391² ir 2000/54³, taip pat atsižvelgiant į Chartijos 3 straipsniu garantuojamą teisę į asmens neliečiamybę.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl darbdavio įpareigojimo darbuotojams skiepytis

Teisingumo Teismas pirmiausia pažymėjo, jog Direktyvoje 89/391 pateikiami bendrieji principai, be kita ko, susiję su profesinės rizikos prevencija, taip pat sauga bei sveikatos apsauga. Konkrečiai kalbant, Direktyvos 89/391 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta, kad, atsižvelgdamas į savo atsakomybės sritis, darbdavys privalo imtis priemonių, būtinų darbuotojų saugai ir sveikatai apsaugoti, įskaitant profesinės rizikos prevenciją, kaip ji apibrėžta šios direktyvos 3 straipsnio d punkte, remdamasis bendraisiais prevencijos principais. Pagal minėtos direktyvos 6 straipsnio 2 dalies a, b ir g punktus šie bendrieji principai visų pirma apima rizikos vengimą, rizikos, kurios neįmanoma išvengti, įvertinimą, taip pat nuoseklios bendros prevencijos politikos, apimančios technologiją, darbo organizavimą, darbo sąlygas, socialinius santykius ir su darbo aplinka susijusių veiksnių poveikį, sukūrimą. Tačiau Direktyvoje 89/391 nėra jokios nuostatos dėl darbuotojų skiepimosi, todėl iš šios direktyvos negalima daryti jokios išvados dėl valstybių narių galimybės nustatyti pareigą skiepytis.

Analizuodamas Direktyvos 2000/54 nuostatas, Teisingumo Teismas nurodė, jog pagal priedo 1 ir 2 dalis, jeigu egzistuoja rizika darbuotojų sveikatai ir saugai dėl biologinių veiksnių, nuo kurių yra veiksmingų skiepy, poveikio, jų darbdaviai turėtų „pasiūlyti“ jiems pasiskiepyti ir kad turėtų būti skiepijama „pagal nacionalinius teisės aktus ir (arba) praktiką“, o darbuotojai turėtų būti informuojami apie „skiepijimo ir neskiepijimo“ pranašumus bei trūkumus. Iš to išplaukia, kad direktyvomis 89/391 ir 2000/54 Sąjungos teisės aktų leidėjas neketino apibrėžti sąlygų, kurioms esant valstybės narės turi teisę nustatyti pareigą skiepytis, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje. Taigi pareiga skiepytis, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kiek ji papildo darbdaviui tenkančią pareigą suteikti galimybę pasiskiepyti, savaimė negali nei paveikti, nei apriboti Direktyvos 2000/54 14 straipsnio 3 dalyje, siejamoje su jos VII priedo 1 ir 2 dalimis, užtikrinamos minimalios apsaugos, nei pakenkti kitoms šios direktyvos nuostatoms ar jos nuoseklumui ir tikslams.

Pareiga skiepytis nėra Sąjungos teisės „įgyvendinimas“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, todėl nacionalinės teisės nuostatos taikytinos pagrindinėje byloje nepatenka į Chartijos taikymo sritį ir negali būti vertinamos atsižvelgiant į Chartijos nuostatas, visų pirma į jos 3 straipsnio 1 dalį ar 31 straipsnio 1 dalį.

Teisingumo Teismas, įvertinęs, tai kas nustatyta, priėjo prie išvados, jog pagal Sąjungos teisę nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias darbdavys gali įpareigoti darbuotojus, su kuriais jie sieja darbo sutartis, skiepytis, jeigu jiems kyla rizika, susijusi su biologinių veiksnių poveikiu.

[Prieiga internete](#)

Užsieniečių teisinė padėtis

2025 m. vasario 27 d. sprendimas byloje *Krasiliva*, C-753/23

Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Laikinoji apsauga esant masiniam perkeltųjų asmenų srautui – Direktyva 2001/55/EB – 8 ir 11 straipsniai – Įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/382 – Vienas po kito pateikti

² 1989 m. birželio 12 d. Tarybos direktyva 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo.

³ 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/54/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su biologinių veiksnių poveikiu darbe (septintoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje).

prašymai išduoti leidimą gyventi siekiant, kad laikinoji apsauga būtų suteikta keliose valstybėse narėse – Paskesnio prašymo nagrinėjimas – Teisė į veiksmingą teisinę gynybą

Bylos aplinkybės

Ukrainos pilietė A. N. atvyko į Sąjungos teritoriją ir pateikė prašymą suteikti laikinąją apsaugą Vokietijoje. Praėjus dviem mėnesiams analogišką prašymą ji pateikė Čekijos Respublikoje. Pastarąjį prašymą Vidaus reikalų ministerija atmetė kaip nepriimtina, motyvuodama, be kita ko, tuo, kad A. N. laikinosios apsaugos buvo paprašiusi arba ją gavusi kitoje valstybėje narėje.

A. N. apskundė sprendimą atmesti jos prašymą Prahos miesto teismui, kuris konstatavo, kad, nors A. N. prašymą suteikti laikinąją apsaugą pateikė Vokietijoje, tokia apsauga jai iki šiol nebuvo suteikta, taip pat kad Direktyvoje 2001/55⁴ nenustatyta, jog toks prašymas gali būti atmetamas grindžiant tuo, kad prašymas suteikti laikinąją apsaugą prieš tai buvo pateiktas kitoje valstybėje narėje. Remdamasis šiais motyvais nacionalinis teismas patenkino A. N. skundą, panaikino Vidaus reikalų ministerijos sprendimą ir grąžino klausimą spręsti iš naujo.

Vidaus reikalų ministerijai apskundus Prahos miesto teismo sprendimą, bylą nagrinėjantis Čekijos Respublikos aukščiausiasis administracinis teismas kreipėsi į ESTT, be kita ko, teiraudamasis, ar Direktyvos 2001/55 8 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad jai prieštarauja nacionalinis reglamentavimas, pagal kurį šioje nuostatoje nurodytą leidimą gyventi atsisakoma išduoti asmeniui, kuriam taikoma įgyvendinimo sprendime 2022/382⁵ nurodyta laikinoji apsauga, kai šis asmuo jau yra paprašęs tokio leidimo gyventi kitoje valstybėje narėje.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl teisės vienu metu prašyti laikinosios apsaugos keliose valstybėse narėse

Atsižvelgęs į Direktyvos 2001/55 nuostatas, Teisingumo Teismas pažymėjo, jog tuo atveju, kai asmuo, kuriam taikoma laikinoji apsauga, remdamasis Direktyvos 2001/55 8 straipsnio 1 dalimi pirmojoje valstybėje narėje paprašė leidimo gyventi, bet jo dar negavo, vėliau nuvyksta į antrąją valstybę narę ir joje pateikia analogišką prašymą, pastaroji valstybė narė negali atmesti to prašymo kaip nepriimtino motyvuodama vien tuo, kad prašymas jau buvo pateiktas pirmojoje valstybėje narėje. Antroji valstybė narė turi išnagrinėti joje pateikto prašymo pagrįstumą. Vis dėlto nagrinėdamos tokį prašymą valstybės narės valdžios institucijos gali patikrinti, ar asmenys, prašantys Direktyvos 2001/55 8 straipsnio 1 dalyje nurodyto leidimo gyventi, priskiriami prie įgyvendinimo sprendimo 2022/382 2 straipsnyje nurodytų asmenų kategorijų ir naudojasi laikinąja apsauga ir ar jie kitoje valstybėje narėje jau yra gavę leidimą gyventi.

[Prieiga internete](#)

2025 m. balandžio 3 d. sprendimas byloje *Barouk, C-283/24*

Prieglobsčio politika – Tarptautinė apsauga – Direktyva 2013/32/ES – 46 straipsnio 3 dalis – Išsamaus ir *ex nunc* nagrinėjimo reikalavimas – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis – Teisė į veiksmingą teisių gynimo priemonę – Bendrojo Teismo įgaliojimų apimtis – Nacionalinės teisės aktai, kuriuose nenumatyta įgaliojimo nurodyti atlikti tarptautinės apsaugos prašytojo medicininį patikrinimą

Bylos aplinkybės

Libano pilietis B. F. Kipre pateikė tarptautinės apsaugos prašymą, kurį grindė aplinkybėmis, kad dėl savo politinio aktyvumo ir dalyvavimo Libano politinės partijos kariniame sparne buvo kankinamas Libano slaptųjų ir

⁴ 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikinąją apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą.

⁵ 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga.

karo tarnybų, jam toliau grasinama ir bandoma jį nužudyti, todėl grįžęs į Libaną jis būtų sulaukytas ir nuteistas laisvės atėmimo arba mirties bausme.

Kipro Prieglobsčio tarnyba atsisakė suteikti B. F. pabėgėlio statusą, motyvuodama tuo, kad jo persekiojimo arba pavojaus patirti didelę žalą tuo atveju, jei grįžtų į Libaną, baimė nėra pagrįsta, B. F. per apklausas pateikti pareiškimai buvo nenuoseklūs, priešaringi ir nepakankamai konkretūs.

Bylą dėl atsisakymo suteikti pabėgėlio statusą nagrinėjantis nacionalinis teismas kreipėsi į ESTT, siekdamas išsiaiškinti, ar Direktyvos 2013/32⁶ 46 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad siekdamas įvykdyti šio 46 straipsnio 3 dalyje numatytą išsamus ir *ex nunc* (nuo dabar; ateityje) nagrinėjimo reikalavimą nacionalinis teismas, nagrinėjantis skundą dėl sprendžiančiosios institucijos sprendimo atmesti tarptautinės apsaugos prašymą, turi turėti įgaliojimus nurodyti atlikti tarptautinės apsaugos prašytojo medicininį patikrinimą, jeigu mano, kad šis patikrinimas yra būtinas arba svarbus siekiant įvertinti minėtą prašymą, o gal pakanka, kad šis teismas turėtų įgaliojimus panaikinti tokį sprendimą dėl to, kad ši institucija nenurodė atlikti šio prašytojo medicininio patikrinimo, ir grąžinti bylą minėtai institucijai, kad ši vėliau nurodytų atlikti šį patikrinimą pagal naują procedūrą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl nacionalinio teismo įgaliojimų nurodyti atlikti tarptautinės apsaugos prašytojo medicininį patikrinimą teismo proceso metu

Teisingumo Teismas priminė, jog, kiek tai susiję su Direktyvos 2013/32 46 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos teisės į veiksmingą teisių gynimo priemonę apimtimi, žodžių junginį „užtikrina, jog taikant veiksmingą teisių gynimo priemonę būtų numatytas išsamus ir *ex nunc* faktinis ir teisinis tarptautinės apsaugos poreikių nagrinėjimas“ reikia aiškinti, kad pagal šią nuostatą valstybės narės savo nacionalinę teisę turi pritaikyti taip, kad nagrinėdamas nurodytus skundus teismas išnagrinėtų visas faktines ir teisines aplinkybes, kurios suteiktų jam galimybę konkretų atvejį įvertinti pagal tuo metu esamą situaciją. Šiuo klausimu terminas *ex nunc* reiškia, kad teismas turi pareigą atlikti vertinimą, kuriame prireikus būtų atsižvelgta į naujas aplinkybes, susiklosčiusias po to, kai buvo priimtas sprendimas, dėl kurio vėliau pateiktas skundas. Iš esmės toks vertinimas suteikia galimybę išnagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą išsamiai, nesant poreikio grąžinti bylą sprendžiančiajai institucijai. Teismo turima teisė atsižvelgti į naujas aplinkybes, dėl kurių ši institucija nepareišė nuomonės, atitinka Direktyvos 2013/32 tikslą, kaip, be kita ko, matyti iš jos 18 konstatuojamosios dalies, kad sprendimai dėl tarptautinės apsaugos prašymų būtų priimami „kuo skubiau, nedarant poveikio tinkamo ir išsamaus nagrinėjimo atlikimui“. Direktyvos 2013/32 46 straipsnio 3 dalyje vartojamas būdvardis „išsamus“ patvirtina, kad teismas turi išnagrinėti tiek aplinkybes, į kurias sprendžiančioji institucija atsižvelgė ar būtų galėjusi atsižvelgti, tiek į aplinkybes, kurios susiklostė šiai institucijai priėmus sprendimą.

Šiomis aplinkybėmis pažymėta, jog Direktyvos 2013/32 46 straipsnio 3 dalyje numatyto išsamaus ir *ex nunc* nagrinėjimo reikalavimo neatitinka nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos pirmosios instancijos teismui neleidžiama, prašytojui sutikus, nurodyti atlikti jo medicininį patikrinimą, kai teismas mano, kad toks patikrinimas yra būtinas arba svarbus siekiant įvertinti tarptautinės apsaugos prašymo pagrįstumą. Jeigu kompetentingas teismas negali gauti informacijos apie tarptautinės apsaugos prašytojo sveikatos būklę, kad įvertintų jo tarptautinės apsaugos prašymą, atliekant šį vertinimą nebus galima atsižvelgti į visas faktines aplinkybes, kurios leistų teismui konkretų atvejį įvertinti turint naujausią informaciją. Be kita ko, prašytojo medicininis patikrinimas gali leisti patikrinti, ar šio prašytojo ligos požymiai tam tikrais atvejais gali būti paaiškinami persekiojimu arba didele žala, kuriuos jis patyrė praeityje, ypač kilmės šalyje, ir dėl šios priežasties į juos turėtų būti atsižvelgiama vertinant realius minėto prašytojo tarptautinės apsaugos poreikius. Nacionalinės teisės aktai, kuriuose tik numatyta, kad nacionalinis teismas turi teisę panaikinti sprendžiančiosios institucijos sprendimą atmesti tarptautinės apsaugos prašymą dėl to, kad ji turėjo atlikti prašytojo medicininį patikrinimą, neatitinka išsamaus ir *ex nunc* nagrinėjimo reikalavimo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 46 straipsnio 3 dalį, net jei ši galimybė leistų šiai institucijai iš naujo išnagrinėti šį prašymą atsižvelgiant į tarptautinės apsaugos prašytojo medicininio patikrinimo rezultatus. Pats teismas turi užtikrinti, kad tarptautinės apsaugos prašymas būtų išnagrinėtas išsamiai, nesant reikalo grąžinti bylos sprendžiančiajai institucijai, kitaip būtų

⁶ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos.

pažeidžiamas Direktyvoje 2013/32 nurodytas tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimo procedūros greitumo tikslas.

[Prieiga internete](#)

2025 m. balandžio 30 d. sprendimas byloje *Galte*, C-63/24

Prieglobsčio politika – Pabėgėlio statusas arba papildomos apsaugos statusas – Direktyva 2011/95/ES – 12 straipsnio 2 dalies b punktas – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnis – Pabėgėlio statuso nesuteikimas – Pagrindai – Sunkaus nepolitinio nusikaltimo padarymas ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant pabėgėliu – Aplinkybės, kad bausmė buvo atlikta, poveikis

Bylos aplinkybės

Trečiosios šalies pilietis K. L. pateikė prašymą suteikti prieglobstį ir leidimą laikinai gyventi Lietuvoje. Jis teigė, kad jo kilmės šalies valdžios institucijos jį tris kartus nepagrįstai nuteisė, tikroji šių nuteisimų priežastis buvo jo politinė opozicinė veikla. Migracijos departamentas nusprendė, kad K. L. gali būti suteiktas pabėgėlio statusas Lietuvoje, kadangi vieša suinteresuotojo asmens kilmės šalies valdžios institucijų kritika yra galima jo persekiojimo priežastis. Vis dėlto atsižvelgęs į anksčiau K. L. iškeltas baudžiamąsias bylas ir skirtų bausmių dydį, Migracijos departamentas nusprendė, kad jis padarė veikas, kurios turi būti kvalifikuojamos kaip „sunkus nepolitinis nusikaltimas“, todėl atmetė K. L. tarptautinės apsaugos prašymą. Migracijos departamentas išdavė jam leidimą laikinai gyventi šalyje, motyvuodamas tuo, kad draudžiama jį išsiųsti į kilmės šalį, kur jis gali būti persekiojamas dėl politinių įsitikinimų.

Nesutikdamas su Migracijos departamento sprendimu nesuteikti jam prieglobsčio, pareiškėjas pagrindinėje byloje kreipėsi į nacionalinį teismą. Pirmosios instancijos teismas K. L. skundą atmetė. Bylą nagrinėjantis Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas kreipėsi į ESTT, siekdamas išsiaiškinti, ar Direktyvos 2011/95⁷ 12 straipsnio 2 dalies b punktas, siejamas su Chartijos 18 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad, vertindamos, ar tarptautinės apsaugos prašytojo, kuris, be to, tenkina pabėgėlio statuso suteikimo kriterijus, veiksmai priskirtini šio 12 straipsnio 2 dalies b punkte įtvirtintam pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindui, atitinkamos valstybės narės kompetentingos institucijos ir, prireikus, teismai turi atsižvelgti į tai, kad šis prašytojas jau atliko bausmę, kuri jam buvo skirta už atliktus veiksmus.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl aplinkybės, kad tarptautinės apsaugos prašytojas jau yra atlikęs bausmę už „sunkų nepolitinį nusikaltimą“ reikšmės, sprendžiant dėl pabėgėlio statuso nesuteikimo pagal Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalies b punktą

Teisingumo Teismas pažymėjo, jog pagal Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalies b punktą trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei yra rimtų priežasčių manyti, kad jis padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant jį pabėgėliu. Nors žodis „nusikaltimas“ nurodo praeityje, t. y. nusikaltimo padarymo momentu, susiklosčiusias faktines aplinkybes, būdvardis „sunkus“ prideda vertinimo elementą, kuris, priešingai, gali keistis laikui bėgant. Taigi negalima atmesti galimybes, kad nusikaltimo sunkumo vertinimas gali skirtis jo padarymo momentu ir tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo momentu.

Šiuo aspektu byloje priminta, kad Direktyvos 2011/95 nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant ne tik į bendrą jos sistemą, bet ir laikantis Ženevos konvencijos⁸. Dėl šios konvencijos 1 straipsnio F skirsnio b punkto, kurio formuluotė analogiška Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalies b punkto formuluotei, 2019 m. vasario Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro dokumento HCR/1P/4/FRE/REV.4 „Procedūrų ir kriterijų,

⁷ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų.

⁸ Konvencija dėl pabėgėlių statuso, pasirašyta 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje (Jungtinių Tautų sutarčių serija, t. 189, p. 150, Nr. 2545 (1954), papildyta 1967 m. sausio 31 d. Niujorke sudarytu Protokolu dėl pabėgėlių statuso.

taikomų nustatant pabėgėlio statusą pagal 1951 m. konvenciją ir 1967 m. Protokolą dėl pabėgėlio statuso, vadovas“ 157 punkte nurodyta, kad „taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kad asmuo, nuteistas už sunkų nepolitinį nusikaltimą, jau atliko bausmę arba jam buvo suteikta malonė, arba jis pasinaudojo amnestija“.

Teisingumo Teismas atkreipė dėmesį, kad Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalies b punktu siekiama dvejopo tikslo, t. y. nesuteikti pabėgėlio statuso asmenims, kurie laikomi nevertais su juo susijusios apsaugos, ir išvengti to, kad dėl šio statuso suteikimo tam tikrus sunkius nusikaltimus padarę asmenys galėtų išvengti baudžiamosios atsakomybės. Atsižvelgimas į aplinkybę, kad tarptautinės apsaugos prašytojas atliko bausmę, skirtą už jo veiksmus, neprieštarauja šiam dvejopam tikslui. Viena vertus, pabėgėlio statuso nesuteikimas asmeniui, kuris jau atliko už atitinkamą nusikaltimą jam skirtą bausmę, negali būti pateisinamas tikslu užkirsti kelią tam, kad jis išvengtų baudžiamosios atsakomybės už šį nusikaltimą. Kita vertus, kiek tai susiję su tikslu nesuteikti pabėgėlio statuso asmenims, kurie laikomi nevertais su juo susijusios apsaugos, pažymėtina, kad sunkių veikų padarymas tam tikru asmens gyvenimo laikotarpiu nebūtinai reiškia, kad tas asmuo niekada nebus vertas tarptautinės apsaugos, ypač kai nėra atsižvelgiama į jo galimą rehabilitaciją.

Galiausiai byloje priminta, kad pagal ESTT suformuotą jurisprudenciją atitinkamos valstybės narės kompetentinga institucija gali remtis Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalies b punkte numatytu pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindu tik atlikusi konkretų jai žinomų tikslų aplinkybių įvertinimą, siekdama nustatyti, ar yra rimtų priežasčių laikyti, kad prašomo statuso suteikimo reikalavimus iš esmės atitinkančio suinteresuotojo asmens padaryti veiksmai patenka į šio nesuteikimo pagrindo taikymo sritį, nes vertinant atitinkamo nusikaltimo sunkumą reikia visapusiškai išnagrinėti visas konkrečius atvejo aplinkybes. Sprendimas nesuteikti asmeniui pabėgėlio statuso negali būti priimtas automatiškai. Todėl atitinkamos valstybės narės kompetentinga institucija, nagrinėdama visas konkrečius atvejo aplinkybes, būtinai turi atsižvelgti į aplinkybę, kad tarptautinės apsaugos prašytojas jau atliko bausmę.

Vis dėlto aplinkybė, kad tarptautinės apsaugos prašytojas jau atliko bausmę, savaime netrukdo taikyti Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalies b punktą, kadangi tai yra tik viena iš aplinkybių, į kurias reikia atsižvelgti siekiant nustatyti, ar šiam prašytojui turi būti taikomas šioje nuostatoje nurodytas nesuteikimo pagrindas. Siekdama įvertinti atitinkamos nusikalstamos veikos sunkumą, kompetentinga institucija turės, be kita ko, išnagrinėti atitinkamos veikos rūšį, paskirtą ir įvykdytą bausmę, laikotarpį, praėjusį nuo nusikalstamos veikos padarymo, suinteresuotojo asmens elgesį šiuo laikotarpiu ir išreikštą gailėstį, jeigu tokio būta.

Šiuo aspektu byloje taip pat priminta, jog pabėgėlio statuso nesuteikimas asmeniui pagal Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalį nereikšia pozicijos nustatymo kitu klausimu – ar šis asmuo gali būti išsiųstas į jo kilmės šalį.

[Prieiga internete](#)

Pilietybė

Didžiosios kolegijos 2025 m. balandžio 29 d. sprendimas byloje *Komisija prieš Maltos Respubliką (Pilietybės suteikimas investuotojams)*, C-181/23

Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – SESV⁹ 20 straipsnis – Sąjungos pilietybė – ESS 4 straipsnio 3 dalis – Lojalus bendradarbiavimo principas – Valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principas – Valstybės narės pilietybės suteikimas – Ypatingas solidarumo ir lojalumo ryšys – Pilietybės suteikimo investuotojams programos įgyvendinimas – Natūralizacija mainais už iš anksto nustatyto dydžio mokėjimus ar investicijas – Natūralizacijos tvarkos komercinis pobūdis, panašus į „prekybą“ Sąjungos pilietybe

Bylos aplinkybės

Pagal Maltos Respublikos 2014 metų pilietybės suteikimo investuotojams programą užsieniečiai galėjo įgyti Maltos Respublikos pilietybę mainais už iš anksto nustatyto dydžio mokėjimus ir investicijas. Sužinojusi apie šią programą, Komisija pradėjo dialogą su Maltos Respublika dėl minėtos programos poveikio Sąjungai ir kitoms valstybėms narėms. Komisija Maltos Respublikai nurodė, kad tokios pilietybės suteikimo investuotojams programos, pagal kurias Sąjungos pilietybė „parduodama“, gali būti laikomos išnaudojančiomis bendrą pasiekimą – Sąjungos pilietybę, pažeidžiant Sąjungos ir valstybių narių lojalus bendradarbiavimo principą.

⁹ Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo.

Maltos Respublika 2020 metais informavo Komisiją, kad peržiūrėjo pilietybės suteikimo nacionalinį reglamentavimą ir kad 2014 metų nuostatos dėl pilietybės suteikimo nebegalioja.

Komisija išsiuntė Maltos Respublikai papildomą oficialų pranešimą, nurodydama kad 2020 metų įstatymu padarytais pakeitimais nebuvo ištaisytas 2014 metų pilietybės suteikimo investuotojams programos komercinis pobūdis, todėl pilietybės suteikimo investuotojams programa vis dar laikoma prieštaraujanti SESV 20 straipsniui ir ESS 4 straipsnio 3 daliai.

Maltos Respublika pareiškė nesutikimą su Komisija, nurodydama, jog tokia Komisijos pozicija nesuderinama su kompetencijos suteikimo principu, ja kėsiniama į valstybių narių suvereniteto sritį. Komisija pradėjo procedūrą dėl valstybės narės įsipareigojimų neįvykdymo.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl valstybės narės kompetencijos nustatyti jos pilietybės suteikimo sąlygas ir tvarką ribojimo

Dėl komercinio pobūdžio natūralizacijos pripažinimo prieštaraujanti lojalus bendradarbiavimo ir tarpusavio pasitikėjimo principams

Teisingumo Teismas priminė, jog su Sąjungos pilietybe susijusios nuostatos yra vienos iš pagrindinių steigiamųjų sutarčių nuostatų, kurios, įeidamos į savarankišką Sąjungos sistemą, yra sudarytos taip, kad prisidėtų prie integracijos, kuri yra pačios Sąjungos egzistavimo pagrindas, įgyvendinimo, taigi yra Sąjungos konstitucinio pagrindo sudedamoji dalis. Sąjungos piliečio statusas yra pagrindinis valstybių narių piliečių statusas. Sąjungos pilietybė yra vienas iš svarbiausių solidarumo, kuriuo grindžiamas pats integracijos procesas, įsikūnijimų; dėl to ji priskiriama prie Sąjungos, kaip savarankiškos teisės sistemos, kurią valstybės narės pripažįsta abipusiškumo pagrindu, identiteto.

Byloje pabrėžta, kad pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalus bendradarbiavimo principą kiekviena valstybė narė privalo, be kita ko, nesiimti jokių priemonių, galinčių kelti pavojų Sąjungos tikslų įgyvendinimui. Todėl naudojimasis valstybių narių kompetencija apibrėžiant valstybės narės pilietybės suteikimo sąlygas, kaip ir jų kompetencija apibrėžiant pilietybės netekimo sąlygas, nėra neriboti. Iš tiesų Sąjungos pilietybė grindžiama ESS 2 straipsnyje įtvirtintomis bendromis vertybėmis ir valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu, kad nė viena iš jų nesinaudoja šia kompetencija taip, kad tai būtų akivaizdžiai nesuderinama su pačiu Sąjungos pilietybės pobūdžiu.

Valstybės narės pilietybės ryšio pagrindas yra ypatingas šios valstybės ir jos piliečių solidarumo ir lojalumo santykis, taip pat teisių ir pareigų abipusiškumas. Sąjungos piliečiai turi steigiamosiose sutartyse numatytas teises ir pareigas. Ypatingas kiekvienos valstybės narės ir jos piliečių solidarumo ir lojalumo santykis taip pat yra teisių ir pareigų, kurios steigiamosiose sutartyse numatytos Sąjungos piliečiams, pagrindas. Kiek tai susiję su tokio ypatingo solidarumo ir lojalumo santykio nustatymu, valstybės narės pilietybės suteikimo sąlygų nustatymas priklauso ne Sąjungos, o kiekvienos valstybės narės, kuri turi didelę diskreciją pasirinkti taikytinus kriterijus, kompetencijai, su sąlyga, kad šie kriterijai taikomi laikantis Sąjungos teisės.

Teisingumo Teismo vertinimu, valstybė narė akivaizdžiai nesilaiko tokio ypatingo solidarumo ir lojalumo santykio reikalavimo, kuriam būdingas valstybės narės ir jos piliečių teisių ir pareigų abipusiškumas, ir taip, pažeisdama SESV 20 straipsnį ir ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalus bendradarbiavimo principą, sulaužo tarpusavio pasitikėjimą, kuriuo grindžiama Sąjungos pilietybė, kai nustato ir įgyvendina natūralizacijos programą, grindžiamą tarp šios valstybės narės ir pagal šią programą prašymus teikiančių asmenų vykstančia komercinio pobūdžio procedūra, kurios pabaigoje šios valstybės narės pilietybė, taigi ir Sąjungos piliečio statusas, iš esmės suteikiami mainais už iš anksto nustatyto dydžio mokėjimus ar investicijas. Tokia programa yra panaši į prekybą valstybės narės piliečio statuso suteikimu, taigi ir Sąjungos piliečio statusu, o tai nesuderinama su iš steigiamųjų sutarčių išplaukiančia šio pagrindinio statuso koncepcija. Šiuo aspektu priminta, kad valstybės narė privalo pripažinti pasekmes, kurias sukelia tai, kad kita valstybė narė suteikė asmeniui savo pilietybę, kai naudojama iš Sąjungos teisės kylančiomis teisėmis ir laisvėmis. Komercinio pobūdžio natūralizacija, kuri suteikiama mainais už iš anksto nustatyto dydžio mokėjimus ar investicijas, ne tik prieštarauja lojalus bendradarbiavimo principui, bet ir gali kelti klausimą dėl tarpusavio pasitikėjimo, kuriuo grindžiamas pripažinimo reikalavimas, nes pasitikėjimas susijęs su prielaida, kad valstybės narės pilietybės suteikimas grindžiamas ypatingu solidarumo ir lojalumo santykiu, pateisinančiu visų pirma iš Sąjungos piliečio statuso kylančių teisių suteikimą.

Įvertinęs Maltos Respublikos pilietybės suteikimo investuotojams programą reglamentuojančias nuostatas, Teisingumo Teismas darė išvadą, kad iš anksto nustatyto dydžio minimalių sumų mokėjimai ar investicijos šioje programoje buvo lemiami, o tai leidžia manyti, kad ši programa yra panaši į prekybą valstybės

narės pilietybės suteikimu, vykdant komercinio pobūdžio procedūrą. Teisėto gyvenimo Maltos teritorijoje prieš suteikiant pilietybę sąlyga, numatyta pilietybės suteikimo investuotojams programoje, neprilygsta faktinio gyvenimo teritorijoje reikalavimui, nes fizinis asmens buvimas būtinas tik renkant biometrinius duomenis leidimui gyventi šalyje gauti ir duodant ištikimybės priesaiką. Taigi faktinio gyvenimo savo teritorijoje Maltos Respublika nelaikė esminiu kriterijumi, suteikiant pilietybę pagal minėtą programą, jis tik papildė iš anksto nustatyto dydžio mokėjimų ar investicijų kriterijų. Teisingumo Teismo vertinimu, tokią išvadą patvirtino ir aplinkybė, kad pagal pilietybės suteikimo investuotojams programą teisėto gyvenimo šalyje prieš suteikiant Maltos pilietybę laikotarpis, sumokėjus papildomai, nuo trejų metų galėjo būti sutrumpintas iki vieno metų. Todėl ir pati gyvenimo šalyje sąlyga yra glaudžiai susijusi su Maltos pilietybės suteikimo pagal minėtą programą už iš anksto nustatyto dydžio mokėjimus ar investicijas komerciniu pobūdžiu. Šiuo aspektu pilietybės suteikimo investuotojams programa taip pat buvo palyginta su „įprasta“ Maltos Respublikos natūralizacijos procedūra, konstatuojant, jog kai kartu su prašymu suteikti pilietybę nėra atliekama iš anksto nustatyto dydžio mokėjimų ar investicijų, Maltos Respublika laikosi pozicijos, kad tik gerokai ilgesnis faktinis gyvenimas Maltoje leidžia tikėtis, jog bus suteikta Maltos pilietybė.

Maltos Respublikos argumentų, kad suteikiant pilietybę buvo atliekami patikrinimai, susiję su asmeniu, jo verslo ir įmonės ryšiais, politine padėtimi, turto kilme, reputacija, Teisingumo Teismas nelaikė paneigiančiais išvadas, kad pilietybės suteikimo investuotojams programa yra panaši į prekybą Maltos pilietybės suteikimu. Šiuo aspektu pabrėžta, kad minėtais patikrinimais siekiama ne įvertinti, ar asmens situacija pateisina Maltos pilietybės suteikimą jam, o tik nustatyti, ar tam tikra tinkamai identifiukuota rizika yra kliūtis suteikti šią pilietybę, nepaisant to, kad asmuo yra pasirengęs atlikti mokėjimus ar investicijas, leidžiančias įvykdyti sąlygas dėl piniginių įnašo sumokėjimo, nekilnojamojo turto įsigijimo / nuomos bei aukojimo Maltos Respublikos valdžios institucijų patvirtintoms organizacijoms. Minėtiems patikrinimams priskirta funkcija reiškia, kad jais apribojama pilietybės suteikimo investuotojams programos taikymo sritis, tačiau nepaneigiamas komercinis programos pobūdis. Teisingumo Teismas atkreipė dėmesį, kad byloje nebuvo pateikta duomenų, leidžiančių manyti, kad pilietybės suteikimo investuotojams programoje numatytas specialus ir konkretus tam tikrų investicijų svarbos nagrinėjimas siekiant nustatyti asmens ryšių su Maltos Respublika realumą ir intensyvumą arba sudaryti sąlygas plėtoti tokius ryšius su šia valstybe nare, atskirai nuo nagrinėjimo, susijusio su šią programą reglamentuojančiose nuostatose numatytų finansinių sąlygų tenkinimu.

Atsižvelgęs į byloje nustatytas aplinkybes, Teisingumo Teismas konstatavo, kad Maltos Respublika pilietybės suteikimo investuotojams programą viešai pristatė kaip natūralizacijos programą, siūlančią daugiausia iš Sąjungos pilietybės išplaukiančius privalumus, visų pirma teisę laisvai judėti ir gyventi kitose valstybėse narėse. Toks pristatymas patvirtina, kad šia programa ši valstybė narė įtvirtino komercinio pobūdžio procedūrą, panašią į prekybą valstybės narės pilietybės suteikimu, ir siekdama reklamuoti šią procedūrą nurodė teises, susijusias su Sąjungos piliečio statusu. Nustatydamą ir įgyvendindama tokią pilietybės suteikimo investuotojams programą Maltos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 20 straipsnį ir ESS 4 straipsnio 3 dalį.

[Prieiga internete](#)

Laisvė teikti paslaugas

2025 m. birželio 19 d. sprendimas byloje *Komisija prieš Lenkiją (Vaistinių reklama)*, C-200/24

Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – SESV 49 straipsnis – Įsisteigimo laisvė – SESV 56 straipsnis – Laisvė teikti paslaugas – Direktyva 2000/31/EB¹⁰ – Elektroninė komercija – 8 straipsnio 1 dalis – Reglamentuojamos profesijos atstovo teikiama komercinių ryšių paslauga – Nacionalinės teisės aktas, kuriuo draudžiama reklamuoti vaistines, vaistų pardavimo vietas ir jų veiklą – Apribojimas – Pateisinimas – Visuomenės sveikatos apsauga

Bylos aplinkybės

Farmacijos įstatymo pakeitimais Lenkija nusprendė uždrausti reklamuoti vaistines, vaistų pardavimo vietas ir jų veiklą, kartu su draudimu numachiui atitinkamą baudą, galinčią siekti 50 000 PLN (apie 12 000 EUR). Europos Komisija išsiuntė Lenkijai oficialų pranešimą, kuriame nurodė, kad ši nuostata prieštarauja

¹⁰ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva).

Direktyvos 2000/31 8 straipsnio 1 daliai, susijusiai su komercinių pranešimų, kurie priskiriami prie reglamentuojamos profesijos atstovo teikiamos informacinės visuomenės paslaugos, naudojimu, ir SESV 49 ir 56 straipsniams, kuriuose atitinkamai reglamentuojama įsisteigimo laisvė ir laisvė teikti paslaugas.

Lenkija teigė, jog Farmacijos įstatymo pakeitimais įvestas įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas apribojimas taikomas tik pranešimams, kuriais aiškiai siekiama padidinti vaistinėje siūlomų produktų pardavimą, o šia nuostata siekiama bendro tikslo užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos apsaugos lygį ir ji nepažeidžia Direktyvos 2000/31, nes labai didelė dalis vaistininkų teikiamų farmacijos paslaugų nepriskiriama prie vaistinių ar vaistų pardavimo vietų veiklos, taigi ginčijamas draudimas jiems netaikomas. Nepatenkinta Lenkijos atsakymu Komisija išsiuntė pagrįstą nuomonę, ragindama imtis būtinų priemonių, kad per tris mėnesius nuo šios nuomonės gavimo dienos būtų įvykdyti įsipareigojimai, kartu pažymėjus, jog Lenkijos institucijų sprendimai ir teismų praktika rodo, jog draudimas taikomas plačiai. Lenkija akcentavo nuostatos priėmimo aplinkybes, susijusias su neigiamais reiškiniais farmacijos rinkoje, ir nurodė, kad yra pasirengusi svarstyti galimybę pakeisti jos formuluotę. Komisija nusprendė pareikšti ieškinį Teisingumo Teisme.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl draudimo reklamuoti vaistines, vaistų pardavimo vietas ir jų veiklą proporcingumo

Spręsdamas dėl pirmojo ieškinio pagrindo – Direktyvos 2000/31 8 straipsnio 1 dalies pažeidimo, Teismas pažymėjo, jog šios normos tikslas yra leisti reglamentuojamos profesijos atstovams naudoti informacinės visuomenės paslaugas siekiant viešinti savo veiklą, o komercinių pranešimų turiniui ir formai pagrįstai gali būti taikomos profesinės taisyklės, tačiau tomis taisyklėmis tokie komerciniai pranešimai negali būti visiškai ir absoliučiai uždrausti. Vaistininko profesija Lenkijoje yra reglamentuojama profesija, daugiau nei du trečdaliai teisę verstis vaistininko profesija turinčių asmenų dirbo vaistinėje arba vaistų pardavimo vietoje, o atliktais Farmacijos įstatymo pakeitimais nustatyta, kad vaistinės negali reklamuoti savo nuotolinės prekybos paslaugų. Teismas pažymėjo, jog, kadangi minėta direktyvos norma taikoma visiems reglamentuojamos profesijos atstovams, nacionalinė teisė negali būti laikoma suderinama su šia nuostata vien dėl to, kad kai kuriems atitinkamos reglamentuojamos profesijos atstovams šia teise numatytas reklamos draudimas netaikomas. Taigi, net jeigu atliktais pakeitimais įvestas draudimas būtų taikomas ne visai veiklai, kurią gali vykdyti vaistinėje dirbantys vaistininkai, o tik daliai jos, šis draudimas vis tiek būtų bendras ir absoliutus, taigi prieštarautų nurodytai direktyvos nuostatai. Remdamasis savo jurisprudencija Teismas konstatavo, kad bet koks draudimas reglamentuojamos profesijos atstovams naudotis komerciniais pranešimais prieštarauja direktyvos nuostatai, net jei atitinkamas draudimas taikomas ne visiems, o tik tam tikrų formų komerciniams pranešimams. Dėl nurodytų priežasčių Teisingumo Teismas pritarė Komisijai dėl pirmojo pagrindo – Direktyvos 2000/31 8 straipsnio 1 dalies pažeidimo.

Teismas dėl antrojo ir trečiojo ieškinio pagrindų – SESV 49 ir 56 straipsnių pažeidimų pažymėjo, jog Farmacijos įstatymo pakeitimais buvo nustatytas laisvės teikti paslaugas apribojimas, nes nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos apskritai ir visiškai draudžiama bet kokia forma reklamuoti tam tikrą veiklą, gali apriboti asmenų, vykdančių šią veiklą, galimybę pranešti apie save potencialiems klientams ir viešinti paslaugas, kurias jie ketina šiems klientams siūlyti. Teismas taip pat pažymėjo, jog atliktais pakeitimais apribota ir įsisteigimo laisvė, nes priimtos normos sukurtas padėtis gali labiau pakenkti ne Lenkijoje, o kitose valstybėse narėse įsisteigusiems ūkio subjektams, kurie turi dėti papildomų pastangų, kad apie juos sužinotų Lenkijoje gyvenantys klientai, taigi reklamos draudimas yra papildoma kliūtis, kurią turi įveikti kitų valstybių narių ūkio subjektai, norintys įsteigti vaistinę Lenkijoje.

Vertindamas, ar šiuo atveju Lenkijos priimtais Farmacijos įstatymo pakeitimais nustatyti apribojimai gali būti pateisinami, Teismas pažymėjo, kad Lenkija rėmėsi visuomenės sveikatos apsauga kaip bendrojo intereso pagrindu, teigdama, jog įvestu draudimu saugoma visuomenės sveikata, mažinant pernelyg didelį vaistų ir maisto papildų vartojimą bei užtikrinant vaistininkų profesinį nepriklausomumą. Įsisteigimo laisvės arba laisvės teikti paslaugas apribojimas gali būti leidžiamas tik su sąlyga, kad, pirma, jis pateisinamas privalomuoju bendrojo intereso pagrindu ir, antra, laikomasi proporcingumo principo, o tai reiškia, kad jis turi būti tinkamas nuosekliai ir sistemaiškai užtikrinti siekiamo tikslo įgyvendinimą ir neviršyti to, kas būtina jam pasiekti.

Pripažinęs, kad Lenkijos nurodytas visuomenės sveikatos apsaugos tikslas yra vienas tikslų, kurie gali būti pripažinti privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, Teismas konstatavo, jog toks apribojimas neatitiko proporcingumo principo. Lenkija neįrodė, kad įvesti apribojimai įsisteigimo laisvei ir laisvei teikti paslaugas yra

tinkami užtikrinti visuomenės sveikatos apsaugos tikslą, apimantį siekį kovoti su pernelyg dideliu vaistų vartojimu, o šis tikslas gali būti pasiektas taikant mažiau ribojančias priemones nei įvestas draudimas, pavyzdžiui, priemonėmis, reglamentuojančiomis tam tikrų vaistinių siūlomų paslaugų reklamos turinį. Teismas taip pat nepripažino pagrįstu argumento dėl vaistininų profesinio nepriklausomumo, Lenkijai teigus, jog įvestas draudimas apsaugo vaistininus nuo galimo vaistinių ar vaistų pardavimo vietų savininų spaudimo didinti tam tikrų produktų pardavimą. Šiuo klausimu Teismas nurodė, kad bet kokios formos reklamos, susijusios su vaistinėmis, vaistų pardavimo vietomis ir jų veikla, draudimas negali apsaugoti vaistininų nuo vaistinių savininų spaudimo, kuriuo siekiama daryti įtaką tam, kaip vaistininai konsultuoja savo klientus. Toks spaudimas gali išlikti nepriklausomai nuo to, ar šios vaistinės reklamuojamos, o įvestas draudimas viršija tai, kas būtina, siekiant užtikrinti vaistininų profesinį nepriklausomumą ir mažiau ribojanti priemonė galėtų būti tokios reklamos leidimas laikantis atitinkamų profesinės etikos sąlygų.

[Prieiga internete](#)

Koncentracija

2025 m. birželio 26 d. sprendimas byloje *Stadtwerke Hameln Weserbergland prieš Komisiją, C-466/23 P*

Apeliacinis skundas – Konkurencija – Koncentracijos – Sprendimas, kuriuo koncentracija pripažįstama suderinama su vidaus rinka – Trečiojo asmens pareiškimas ieškinyje – Priimtinumas – SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa – *Locus standi*

Bylos aplinkybės

Vokietijoje įsisteigusios energetikos srityje veikiančios įmonės inicijavo koncentracijos procedūras ir informavo apie tai Europos Komisiją. Nagrinėdama koncentraciją Komisija atliko rinkos tyrimą ir išsiuntė klausimyną įvairioms įmonėms, galiausiai priimdama sprendimą, kuriuo koncentracija buvo pripažinta suderinama su vidaus rinka. Nesutikdama su šiuo sprendimu, pareiškėja, t. y. trečiasis asmuo, nedalyvavęs vykdytoje koncentracijoje ar Komisijos organizuotoje administracinėje procedūroje, padavė ieškinį dėl Komisijos sprendimo panaikinimo Bendrajam Teismui pagal SESV 263 straipsnį. Bendrasis Teismas atmetė ieškinį kaip nepriimtina, konstatavęs, jog pareiškėja nebuvo konkrečiai susijusi su ginčijamu sprendimu, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą, todėl ji neturėjo teisės pareikšti ieškinio. Pareiškėja padavė Teisingumo Teismui apeliacinį skundą.

Pareiškėja siekė įrodyti, jog sprendimo, kuriuo konstatuojamas koncentracijos suderinamumas su vidaus rinka, atveju tam, kad trečioji įmonė būtų laikoma konkrečiai susijusia su šiuo sprendimu, nebūtina, kad ji būtų formaliai dalyvavusi administracinėje procedūroje, nes procedūrinio požiūriu pakanka, kad šiam asmeniui būtų suteiktos dalyvavimo, informavimo ir konsultavimosi teisės tuo atveju, jei būtų pažeisti jo materialieji interesai. Pareiškėja taip pat teigė, jog Bendrasis Teismas neatsižvelgė į tai, jog sąlyga, kad asmuo turi būti konkrečiai susijęs su aktu, kurį jis prašo panaikinti, gali būti įrodyta „kitomis konkrečiomis aplinkybėmis“, kartu neišnagrinėjus ir nemotyvavus išvadų, be kita ko, dėl pareiškėjos padėties rinkoje ar koncentracijos pasekmių jos konkurencinei padėčiai.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl trečiojo asmens suinteresuotumo pareikšti ieškinį dėl panaikinimo koncentracijos srityje

Teismas visų pirma priminė, jog, remiantis SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa, fizinis ar juridinis asmuo gali pateikti ieškinį dėl kitam asmeniui skirto sprendimo, tik jei šis sprendimas yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijęs. Sprendimo, kuriuo koncentracija pripažįstama suderinama su vidaus rinka, atveju nustatant, ar trečioji įmonė yra konkrečiai susijusi, reikia atsižvelgti į nuoseklių įrodymų ar faktinių aplinkybių, kurios gali būti susijusios tiek su šios įmonės dalyvavimu administracinėje procedūroje, tiek su poveikiu jos padėčiai rinkoje, visumą. Nors vien paprasto dalyvavimo procedūroje nepakanka tam, kad būtų įrodyta, jog ieškovė yra konkrečiai susijusi su sprendimu, ypač koncentracijų, kurių kruopščiam nagrinėjimui reikalingi nuolatiniai kontaktai su įvairiomis įmonėmis, srityje, vis dėlto aktyvus dalyvavimas administracinėje procedūroje yra aspektas, į kurį reguliariai atsižvelgiama konkurencijos srityje formuojamoje jurisprudencijoje, įskaitant specifinę koncentracijų

kontrolės sritį, kad, atsižvelgus ir į kitas konkrečias aplinkybes, būtų įrodytas jos ieškinio priimtumas. Be to, esamai ir būsimai trečiosios įmonės, kuri nėra koncentracijos šalis, padėčiai rinkoje, kuriai ši koncentracija gali turėti įtakos, turi būti padarytas didelis poveikis, kad ši įmonė būtų konkrečiai susijusi su sprendimu, kuriuo konstatuojamas tos koncentracijos suderinamumas su vidaus rinka.

Teismas pritarė Bendrajam Teismui, jog vien dalyvavimo administracinėje procedūroje nepakanka, kad trečioji įmonė būtų laikoma konkrečiai susijusi su ginčijamu sprendimu, o šiuo atveju pareiškėja minėtoje procedūroje apskritai nedalyvavo. Nors pareiškėja bendrai finansavo vieną iš Komisijos nagrinėtų tyrimų, vien to nepakanka, kad būtų galima teigti, jog ji aktyviai dalyvavo administracinėje procedūroje. Dėl to šiuo aspektu Teismas nepripažino pareiškėjos argumentų pagrįstais. Vis dėlto Teismas sutiko su pareiškėja, jog šiuo atveju Bendrasis Teismas padarė pareigos motyvuoti teismo sprendimą pažeidimą. Bendrasis Teismas, apsiribodamas teiginiu, jog nėra ypatingų aplinkybių, susijusių su poveikiu pareiškėjos padėčiai rinkoje, nepateikė jokių, net ir glaustų, motyvų, kurie patvirtintų šią išvadą. Todėl Teismas pažymėjo, jog Bendrojo Teismo sprendimas turi būti panaikintas tiek, kiek Bendrasis Teismas konstatavo, kad nėra ypatingų aplinkybių, susijusių su poveikiu pareiškėjos padėčiai rinkoje, ir remdamasis šiuo motyvu padarė išvadą, kad pareiškėja nėra konkrečiai susijusi su ginčijamu sprendimu, todėl jos ieškinys turi būti atmestas kaip nepriimtinas.

Atsižvelgęs į tai, jog šiuo atveju panaikinęs Bendrojo Teismo sprendimą Teismas gali pats priimti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti, Teismas konstatavo, kad pareiškėjos ieškinį dėl panaikinimo reikia atmesti kaip nepriimtina, nes pareiškėja neįrodė, kad yra konkrečiai susijusi su ginčijamu sprendimu, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą. Pareiškėjos ieškinyje nurodyti argumentai, susiję su jos pačios padėtimi rinkoje, iš esmės yra susiję su jos akcininkais, darbuotojų skaičiumi, veikla rinkoje ar šios rinkos ypatumais, tačiau jie neparodo, kaip šios aplinkybės ir ši veikla, nesvarbu, ar ji veiktų kaip konkurentė, ar kaip investuotoja, gali ją individualizuoti taip pat, kaip ginčijamo sprendimo adresatus, nes minėtos aplinkybės ir veikla gali būti būdingos bet kuriam kitam energijos gamintojui ir neišskiria pareiškėjos iš kitų jos konkurentų rinkoje.

[Prieiga internete](#)

Apmokestinimas

2025 m. kovo 13 d. sprendimas byloje *Alsen*, C-137/23

Akcizai – Direktyva 2003/96¹¹ – Energinių produktų ir elektros energijos apmokestinimas – Energinių produktų, naudojamų kaip degalai ar kuras, atleidimas nuo mokesčio – 14 straipsnio 1 dalies c punktas – Navigacija Europos Sąjungos vandenyse – 15 straipsnio 1 dalies f punktas – Navigacija vidaus vandenyse – Direktyva 95/60¹² – Gazolio ir žibalo mokesstinis žymiklis – Gazolis, skirtas naudoti laivui varyti ir nepažymėtas mokesčių tikslais pagal Sąjungos teisę – Atsisakymas taikyti atleidimą nuo akcizų – Proporcingumo principas

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas nagrinėjant X ir Nyderlandų mokesčių administratoriaus ginčą dėl mokesčio perskaiciavimo, susijusio su gazolio, naudojamo kaip variklių degalai navigacijai upėse, apmokestinimu akcizu.

Nustatyta, kad Vokietijoje gyvenantis X yra motorinio tanklaivio, kurį jis naudoja mineralinėms alyvoms trečiųjų šalių vardu už užmokestį vidaus vandenimis Sąjungoje vežti (toliau – tanklaivis), savininkas. Šiame tanklaivyje yra įrengtos dvi bunkerio talpyklos, skirtos degalams, naudojamiems laivui varyti.

2016 m. birželio 7 d. per patikrinimą, atliktą tanklaiviui plaukiant Amsterdamo–Reino kanalu (Nyderlandai), mokesčių administratoriaus inspektoriai paėmė bunkerio talpyklose laikomų dyzelinių degalų mėginius ir nustatė, kad juose (mėginiuose) esantis žymiklio kiekis kiekvienoje iš dviejų talpyklų buvo atitinkamai 5 gramai 1000 litrų ir 4,4 gramų 1000 litrų, t. y. mažesnis nei mažiausias 6 gramų 1000 litrų kiekis, kurio reikia, kad gazolis būtų išleistas vartoti atleidžiant nuo akcizų.

¹¹ 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyva 2003/96/EB, pakeičianti Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą, iš dalies pakeista 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/75/EB.

¹² 1995 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 95/60/EB dėl gazolių ir žibalo žymėjimo mokesčių tikslams.

Ginčiui pasiekus kasacinės instancijos teismą šis nutarė Teisingumo Teismo, be kita ko, pasiteirauti, ar Direktyvos 2003/96 15 straipsnio 1 dalies f punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos atsisakoma atleisti nuo akcizų gazolį, patiektą naudoti kaip degalus navigacijai Sąjungos vidaus vandenyse, motyvuojant tuo, kad šis gazolis nėra pažymėtas mokesčių tikslais pagal Sąjungos teisės reikalavimus, nors, pirma, nustatyta, kad minėtas gazolis naudojamas tokiam tikslui, ir, antra, nėra jokių požymių, galinčių sukelti įtarimų dėl sukčiavimo, piktnaudžiavimo ar mokesčių vengimo.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl atsisakymo neapmokestinti akcizais komercinei laivybai naudojamus degalus vien dėl tos priežasties, jog jie nėra (tinkamai) pažymėti pagal Sąjungos teisės aktų reikalavimus

Teisingumo Teismas pripažino, kad gazolio ir žibalo mokestinis žymėjimas, žinoma, yra priemonė, skirta geram Direktyvoje 2003/96 nustatytos energinių produktų apmokestinimo tvarkos veikimui užtikrinti, leidžiant valstybių narių mokesčių institucijoms garantuoti, kad šios mineralinės alyvos bus apmokestinamos atsižvelgiant į faktinį jų panaudojimą.

Vis dėlto, neteisingas žymėjimas, nesant sukčiavimo įrodymų, negali būti kliūtis taikyti Direktyvoje 2003/96 numatytą atleidimą nuo akcizų ar akcizo dydžio sumažinimą, kai tenkinamos šiam taikymui keliamos sąlygos, kaip antai, kaip nagrinėtu atveju, naudojimas kaip degalų navigacijai Sąjungos vidaus vandenyse komerciniais tikslais.

Todėl Teisingumo Teismas išaiškino, kad Direktyvos 2003/96 15 straipsnio 1 dalies f punktas, siejamas su Direktyvos 95/60 1 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos atsisakoma atleisti nuo akcizų gazolį, patiektą naudoti kaip degalus navigacijai Sąjungos vidaus vandenyse komerciniais tikslais, motyvuojant tuo, kad šis gazolis nėra pažymėtas mokesčių tikslais pagal Sąjungos teisės reikalavimus, nors, pirma, nustatyta, kad minėtas gazolis naudojamas tokiam tikslui, ir, antra, nėra jokių požymių, galinčių sukelti įtarimų dėl sukčiavimo, piktnaudžiavimo ar mokesčių vengimo.

[Prieiga internete](#)

2025 m. balandžio 3 d. sprendimas byloje *Nordcurrent group*, C-228/24

Direktyva 2011/96¹³ – Bendroji mokesčių sistema, taikoma įvairių valstybių narių patronuojančiosioms ir patronuojamosioms bendrovėms – Patronuojamosios bendrovės nerezidentės patronuojančiajai bendrovei rezidentei išmokėtų dividendų neapmokestinimas pelno mokesčiu – 1 straipsnio 2 ir 3 dalys – Kovos su piktnaudžiavimu taisyklė – Patronuojamosios bendrovės pripažinimas apsimestiniu dariniu – Darinio etapai – Mokestinė nauda

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas nagrinėjant pagal UAB „Nordcurrent group“ (toliau – *Nordcurrent*) ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – ir Inspekcija) ginčą dėl *Nordcurrent* patronuojamosios bendrovės *Nordcurrent Ltd*, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės rezidentės (toliau – patronuojamoji bendrovė), jai išmokėtų dividendų neapmokestinimo pelno mokesčiu.

Nordcurrent komercinę veiklą sudaro elektroninių žaidimų kūrimas ir platinimas. 2023 m. atlikusi šios bendrovės mokestinį patikrinimą inspekcija padarė išvadą, kad bendrovė turėjo sumokėti 3 205 211,53 EUR pelno mokestį už 2018 ir 2019 m. iš patronuojamosios bendrovės gautus dividendus. Inspekcija priėjo prie šios išvados konstatavusi, kad tais metais patronuojamoji bendrovė atitiko sąvoką „apsimestinis darinys“, kuris nebuvo nustatytas dėl svarių komercinių priežasčių.

Inspekcijos teigimu, apsimestinių darinių buvimą įrodė tai, kad 2018 ir 2019 m. patronuojamoji bendrovė neturėjo žmoniškųjų išteklių, atitinkančių didelį platinamų žaidimų, klientų ir pardavimo kanalų skaičių – vienintelė jos darbuotoja buvo jos direktorė, kuri tuo pačiu metu vadovavo kitoms septynioms bendrovėms. Be

¹³ 2011 m. lapkričio 30 d. Tarybos direktyva 2011/96/EEB dėl bendrosios mokesčių sistemos, taikomos įvairių valstybių narių patronuojančioms ir dukterinėms bendrovėms, iš dalies pakeista 2015 m. sausio 27 d. Tarybos direktyva (ES) 2015/121.

to, anot Inspekcijos, patrunuojamoji bendrovė neturėjo nei savo veiklos vykdyto vietos, nei materialiojo turto Jungtinėje Karalystėje. Iš tikrųjų daug įmonių, t. y. 97 110, buvo įregistruotos tuo pačiu adresu kaip ir patrunuojamoji bendrovė.

Taigi Inspekcija nusprendė, kad 2018 ir 2019 m. veiklą, susijusią su patrunuojamosios bendrovės žaidimų kūrimu ir platinimu, iš tikrųjų vykdė pačios *Nordcurrent* darbuotojai, kurie turėjo prieigą prie reklamos davėjų platformų ir žaidimų platinimo platformų.

Inspekcija neginčijo nei patrunuojamosios bendrovės įsteigimo priežasčių, nei jos veiklos kitais laikotarpiais negu 2018 ir 2019 m. Be to, *Nordcurrent* nurodė, kad nebuvo realios mokesstinės naudos, nes Jungtinėje Karalystėje įsteigta patrunuojamoji bendrovė gavo pelno, o pelno mokesčio tarifas, taikomas Lietuvoje apmokestinamam pelnui, t. y. 15 proc., yra mažesnis nei Jungtinėje Karalystėje – 24 proc.

Mokestinį ginčą nagrinėjusi Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės kreipėsi į Teisingumo Teismą su prejudiciniais klausimais.

Dėl Direktyvoje 2011/96 įtvirtintos kovos su piktnaudžiavimu taisyklės taikymo, kai įmonių darinys neapima tarpinės bendrovės

Pirmuoju prejudiciniu klausimu buvo siekiama išsiaiškinti, ar minėta kovos su piktnaudžiavimu taisyklė turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinė praktika, pagal kurią patrunuojančiajai bendrovei jos rezidavimo valstybėje narėje netaikomas neapmokestinimas pelno mokesčiu už dividendus, gautus iš kitoje valstybėje narėje įsteigtos patrunuojamosios bendrovės, motyvuojant tuo, kad ši patrunuojamoji bendrovė yra apsimestinis darinys, nors ji nėra tarpinė bendrovė, o dividendais paskirstytas pelnas susidarė iš tos pačios patrunuojamosios bendrovės vardu vykdytos veiklos.

Pagal Direktyvos 2011/96 1 straipsnio 2 ir 3 dalis, kuriose įtvirtinta kovos su piktnaudžiavimu taisyklė, valstybės narės nesuteikia galimybės naudotis šios direktyvos teikiama nauda darinio ar kelių darinių atžvilgiu, jeigu jų nustatymo pagrindinis tikslas arba vienas iš pagrindinių tikslų buvo gauti mokesstinės naudos, kuri prieštarauja šios direktyvos dalykui ar tikslui, ir todėl jie yra apsimestiniai atsižvelgus į visus susijusius faktus ir aplinkybes. Darinys arba keli dariniai laikomi apsimestiniais tokia apimtimi, kiek jie nebuvo nustatyti dėl svarių komercinių priežasčių, atspindinčių ekonominę realybę.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas vertino, kad nėra jokio pagrindo teigti, jog kovos su piktnaudžiavimu taisyklė taikoma tik dariniams, apimantiems tarpines bendroves, ir kad pagrindinėje byloje nagrinėta situacija nepateko į jos taikymo sritį.

Pagal šią taisyklę nedraudžiama nacionalinė praktika, pagal kurią patrunuojančiajai bendrovei jos rezidavimo valstybėje narėje netaikomas neapmokestinimas pelno mokesčiu už dividendus, gautus iš kitoje valstybėje narėje įsteigtos patrunuojamosios bendrovės, nors ji nėra tarpinė bendrovė, o dividendais paskirstytas pelnas susidarė iš tos pačios patrunuojamosios bendrovės vardu vykdytos veiklos.

Dėl iki dividendų išmokėjimo laikotarpio susiklosčiusių su darinio sukūrimu ir veikla susijusių aplinkybių vertinimo taikant kovos su piktnaudžiavimu taisyklę

Antruoju prejudiciniu klausimu buvo klausiama, ar minėta kovos su piktnaudžiavimu taisyklė turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama praktika, pagal kurią kitoje valstybėje narėje įsteigtą patrunuojamąją bendrovę pripažįstant apsimestiniu dariniu vertinama tik dividendų išmokėjimo laikotarpiais buvusi situacija, nors šios bendrovės įkūrimas pagrindžiamas svariomis komercinėmis priežastimis ir jos veiklos iki šių laikotarpių realumas neginčijamas.

Pagrindinėje byloje nagrinėtu atveju Inspekcijos išvados, kuriose konstatuotas apsimestinis darinys, susijusios tik su situacija, buvusia dividendų, kurie buvo neapmokestinami pelno mokesčiu, išmokėjimo laikotarpiais. Inspekcija neginčijo nei patrunuojamosios bendrovės įkūrimo, nei jos iki šių laikotarpių, t. y. iki 2018 ir 2019 m., vykdytos veiklos.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad negalima atmesti galimybės, kad darinys, iš pradžių nustatytas dėl svarių komercinių priežasčių, atspindinčių ekonominę realybę, turi būti laikomas apsimestiniu nuo tam tikro momento, nes nepaisant pasikeitusių aplinkybių, šis darinys buvo išlaikytas. Todėl galimybę taikyti kovos su piktnaudžiavimu taisyklę apsimestiniams darinio etapams reikia suprasti taip, kad siekiant įvertinti, ar nagrinėjamo darinio etapas yra apsimestinis, galima atsižvelgti į aplinkybes, susiklosčiusias po darinio sukūrimo.

Šiomis ir kitomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas vertino, kad aptariama kovos su piktnaudžiavimu taisyklė turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinė praktika, pagal kurią kitoje valstybėje narėje įsteigta patrunuojamąją bendrovę pripažįstant apsimestiniu dariniu vertinama be išimčių tik dividendų išmokėjimo laikotarpiais buvusi situacija, nors šios patrunuojamosios bendrovės įkūrimas pagrindžiamas svariomis komercinėmis priežastimis ir jos veiklos iki šių laikotarpių realumas neginčijamas.

Dėl iš patrunuojamos bendrovės gautų dividendų neapmokestinimo pripažinimo su Direktyva 2011/96 nesuderinama mokestine nauda vien dėl tos aplinkybės, jog ši bendrovė buvo pripažinta apsimestiniu dariniu

Trečiuoju prejudiciniu klausimu iš esmės siekta išsiaiškinti, ar minėta kovos su piktnaudžiavimu taisyklė turi būti aiškinama taip, kad tuo atveju, kai patrunuojančioji bendrovė gavo dividendų iš apsimestiniu dariniu pripažintos patrunuojamosios bendrovės, vien tokio pripažinimo pakanka konstatuojant, kad patrunuojančioji bendrovė, pritaikiusi dividendų neapmokestinimo pelno mokesčiu lengvatą, gavo mokestinės naudos, kuri prieštarauja šios direktyvos dalykui ar tikslui.

Kaip šiuo klausimu pažymėjo Teisingumo Teismas, nepakanka įrodyti, kad darinys nebuvo nustatytas dėl svarių komercinių priežasčių, atspindinčių ekonominę realybę (tai atitinka Direktyvos 2011/96 1 straipsnio 3 dalyje pateiktą apsimestinių darinių apibrėžtį). Pagal šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalį dar reikia, kad darinys būtų nustatytas siekiant pagrindinio tikslo – gauti mokestinės naudos, kuri prieštarautų direktyvos dalykui ar tikslui.

Taigi negalima teigti, kad patrunuojamosios bendrovės pripažinimo apsimestiniu dariniu pakanka tam, kad patrunuojančioji bendrovė nebūtų neapmokestinama pelno mokesčiu už iš patrunuojamosios bendrovės gautus dividendus pagal Direktyvos 2011/96 1 straipsnio 2 ir 3 dalyse įtvirtintą kovos su piktnaudžiavimu taisyklę.

Be to, pagal kovos su piktnaudžiavimu taisyklės formuluotę nereikalaujama, kad mokestinė nauda būtų vertinama atskirai – šioje taisyklėje numatytas reikalavimas atsižvelgti į visus faktus ir aplinkybes patvirtina, kad reikia atsižvelgti į bendrą mokestinį poveikį, atsiradusį dėl darinio sukūrimo atitinkamoje valstybėje narėje. Šiuo aspektu negalima atmesti galimybes, kad darinio, kuriuo siekiama sumažinti mokesčių našta, o ne pasinaudoti šioje direktyvoje numatyta nauda, sukūrimas kitoje valstybėje narėje gali būti pateisinamas kitu pagrindu.

Savo ruožtu, kaip pastebėjo Teisingumo Teismas, *Nordcurrent* nurodyta aplinkybė, kad patrunuojamosios bendrovės gautam pelnui Jungtinėje Karalystėje buvo taikomas didesnis mokesčio tarifas nei Lietuvoje taikytas pelno mokesčio tarifas, darant prielaidą, kad ji įrodyta, yra svarbus veiksnys vertinant, ar pagrindinis patrunuojamosios bendrovės egzistavimo nagrinėjamų dividendų išmokėjimo laikotarpiais tikslas arba vienas iš pagrindinių tikslų buvo pasinaudoti mokestine nauda, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/96 1 straipsnio 2 ir 3 dalyse įtvirtintą kovos su piktnaudžiavimu taisyklę.

[Prieiga internete](#)

2025 m. balandžio 3 d. sprendimas byloje *Cityland*, C-164/24

Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema – Direktyva 2006/112¹⁴ – Nuolatinis mokestinių pareigų nevykdymas – Apmokestinamojo asmens išbraukimas iš identifikacinio registro pridėtinės vertės mokesčio (PVM) tikslais – Proporcijavimo principas

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas nagrinėjant *Cityland* ir Bulgarijos mokesčių administratoriaus ginčą dėl *Cityland* išbraukimo iš pridėtinės vertės mokesčio (PVM) mokėtojų registro.

Nustatyta, kad tokį sprendimą, vadovaudamasis nacionalinėmis taisyklėmis, mokesčių administratorius priėmė padaręs išvadą, jog minėta bendrovė nuolat nevykdė pareigų pagal mokesčio įstatymus, nes nesumokėjo dalies deklaruoto ir mokėtino PVM už iš viso penkis mokestinius laikotarpius nuo 2013 m. rugsėjo 1 d. iki 2018 m. birželio 30 d.

¹⁴ 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos, iš dalies pakeista 2017 m. gruodžio 5 d. Tarybos direktyva (ES) 2017/2455 (PVM direktyva).

Bulgarijos teisės aktuose nustatyta, jog pakaktų nustatyti tik tris formalius PVM taisyklių pažeidimus, visų pirma, pavėluotą mokesčių deklaracijos pateikimą, pavėluotą PVM sumokėjimą arba pavėluotą PVM sąskaitos faktūros išrašymą, kad toks apmokestinamasis asmuo būtų pašalintas iš PVM sistemos.

Ginčiui pasiekus teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu išaiškinti, ar PVM direktyvos 213 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa ir 273 straipsnis, taip pat teisinio saugumo ir proporcingumo principai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose, kaip aiškina nacionalinės mokesčių institucijos ir teismai, numatyta galimybė kompetentingai mokesčių institucijai iš PVM mokėtojų registro išbraukti apmokestinamąjį asmenį dėl to, kad jis neįvykdė savo pareigų, susijusių su PVM, neišanalizavus padarytų pažeidimų pobūdžio ir atitinkamo apmokestinamojo asmens elgesio.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl mokesčių administratoriaus teisės išbraukti apmokestinamąjį asmenį iš PVM mokėtojų registro vien dėl formalių tam tikrų jo pareigų nevykdymo

Teisingumo Teismas pirmiausia pažymėjo, kad valstybės narės, naudodamosi savo diskrecija priimti priemonės, skirtas tinkamam mokesčio surinkimui užtikrinti ir sukčiavimui išvengti, prirėikus gali numatyti apmokestinamojo asmens išbraukimą iš PVM mokėtojų registro.

Atsižvelgiant į svarbų PVM mokėtojo kodo vaidmenį, kiek tai susiję su apmokestinamojo asmens mokesčio statuso ir įvykdytų sandorių realumu, iš PVM mokėtojų registro išbraukto apmokestinamojo asmens, taigi neturinčio galiojančio PVM mokėtojo kodo, prekių pirkėjai ir suteiktų paslaugų gavėjai, be kita ko, nebus tikri, kad gali įrodyti turį teisę atskaityti pirkimo PVM, sumokėtą už šį prekių tiekimą ar paslaugų teikimą. Tokie potencialūs prekių pirkėjai ir paslaugų gavėjai gali būti atgrasomi nuo sandorių su apmokestinamuoju asmeniu, išbrauktu iš PVM mokėtojų registro, sudarymo. Ši praktinė išbraukimo iš PVM mokėtojų registro pasekmė reiškia, kad apmokestinamasis asmuo gali būti priverstas nutraukti savo veiklą, taigi prilygsta laikinam ar nuolatiniam draudimui vykdyti šią veiklą. Iš to matyti, kad jeigu išbraukimas iš PVM mokėtojų registro būtų laikomas sankcija už tai, kad apmokestinamasis asmuo pakartotinai nevykdė savo PVM pareigų, tai būtų ypač griežta sankcija.

Kaip pažymėjo Teisingumo Teismas, tokia sankcija negali būti laikoma atitinkančia proporcingumo principą – teisės aktai, leidžiantys mokesčių institucijoms išbraukti apmokestinamąjį asmenį iš PVM mokėtojų registro, nenumatant pareigos šioms institucijoms išsamiai išnagrinėti šio apmokestinamojo asmens elgesio, siekiant įvertinti, ar egzistuoja pavojus mokesčiams pajamoms ir sukčiavimo PVM tikimybė, viršija tai, kas būtina siekiant užtikrinti viso PVM surinkimą ir kovoti su sukčiavimu PVM.

Be to, sankcija, kurią sudaro apmokestinamojo asmens išbraukimas iš PVM mokėtojų registro, oficialiai neuždraudus šiam apmokestinamajam asmeniui vykdyti PVM apmokestinamą veiklą, dėl kurios šis apmokestinamasis asmuo buvo įregistruotas šiame registre, gali lemti nuolatinį ir pakartotinį tiek paties apmokestinamojo asmens, tiek jo tiekiamų prekių pirkėjų ir teikiamų paslaugų gavėjų mokesčines padėties ginčijimą. Todėl tokia sankcija taip pat negali būti laikoma atitinkančia teisinio saugumo principą.

Šiomis ir kitomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas konstatavo, kad PVM direktyvos 213 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa ir 273 straipsnis, taip pat teisinio saugumo ir proporcingumo principai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta galimybė kompetentingai mokesčių institucijai iš PVM mokėtojų registro išbraukti apmokestinamąjį asmenį dėl to, kad jis neįvykdė savo pareigų, susijusių su PVM, neišanalizavus padarytų pažeidimų pobūdžio ir atitinkamo apmokestinamojo asmens elgesio.

[Prieiga internete](#)

Muitinės veikla

2025 m. balandžio 30 d. sprendimas byloje *Celní jednatelství Zelinka, C-330/24*

Sąjungos muitinės kodeksas¹⁵– 116 straipsnio 7 dalis – Skolos muitinei nustatymas iš naujo – Sąvoka „grąžinimas „per klaidą“ – Klaidingas tarifinis klasifikavimas

¹⁵ 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas.

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas nagrinėjant *Celní jednatelství Zelinka* ir Čekijos muitinės ginčą dėl sprendimo iš naujo nustatyti skolą muitinei.

Celní jednatelství Zelinka importuoja į Europos Sąjungą elektroninius gaminius. Muitinės deklaracijoje ji iš pradžių aptariamas prekes priskyrė Kombinuotosios nomenklatūros (KN) pozicijai, kuriai taikoma 8,7 proc. maito norma.

Celní jednatelství Zelinka kreipėsi į muitinę dėl aptariamų prekių perklasifikavimo ir sumokėtų maitų grąžinimo. Šiuo tikslu ji rėmėsi teritorinės muitinės kitam ekonominės veiklos vykdytojui pateikta privalomąja tarifine informacija, kurioje identiškoms prekėms priskiriamos KN pozicijai, kuriai taikoma 0 proc. maito norma. Muitinė šį prašymą tenkino.

Vėliau muitinė patikrino *Celní jednatelství Zelinka* turimus nuo maito atleistus gaminius, siekdama patikrinti aptariamų prekių tarifinį klasifikavimą. Atlikus šį patikrinimą buvo padaryta išvada, kad šios prekės turėjo būti priskirtos KN pozicijai, kaip buvo padaryta iš pradžių. Atitinkamai muitinė, vadovaudamasi Sąjungos muitinės kodekso 116 straipsnio 7 dalimi, nusprendė iš naujo nustatyti skolą muitinei. Savo sprendimą ji grindė tuo, kad maitai buvo grąžinti dėl muitinės, aptariamas prekes priskyrusios neteisingai tarifinei pozicijai, padarytos klaidos.

Ginčui pasiekus teismą šis nutarė kreiptis į Teisingumo Teismą, siekdamas išsiaiškinti, ar Sąjungos muitinės kodekso 116 straipsnio 7 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma tik situacijoms, kai maitas grąžintas dėl netyčinės muitinės klaidos, ar ji taikoma ir situacijoms, kai muitinė sąmoningai atliko prekių tarifinį klasifikavimą, kuris vėliau pasirodė esąs klaidingas.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl pripažinimo, kad muitinės įstaiga padarė Sąjungos muitinės kodekso 116 straipsnio 7 dalies pirmoje pastraipoje minimą klaidą, kai ji (įstaiga) sąmoningai atliko prekių tarifinį klasifikavimą, kuris vėliau pasirodė esąs klaidingas

Teisingumo Teismas pirmiausia akcentavo, kad Sąjungos muitinės kodekso 116 straipsnio 7 dalies pirma pastraipa, pagal kurią, muitinei per klaidą priėmus sprendimą grąžinti maitą arba atsisakyti jį išieškoti, pirminė skola muitinei atsiranda iš naujo, turi būti aiškinama plačiai.

Dėl šios nuostatos tikslo Sąjungos teisminė institucija pažymėjo, kad tiek ekonominės veiklos vykdytojams, tiek muitinei svarbu, kad sprendimai dėl skolos muitinei būtų iš esmės teisingi, su sąlyga, kad laikomasi teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principų reikalavimų. Muitinė gali iš naujo nustatyti pirminę skolą muitinei, kai grąžino šią skolą remdamasi prekių tarifiniu klasifikavimu, kuris vėliau pasirodė esąs klaidingas.

Dėl teisinio saugumo principo Teisingumo Teismas pažymėjo, kad galimybė iš naujo nustatyti pradinę skolą muitinei suteikiama tuomet, kai šiai skolai nėra suėjęs Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnyje įtvirtintas senaties terminas. Kiek tai susiję su teisėtų lūkesčių apsaugos principu – iki senaties termino pabaigos apmokestinamasis asmuo, kaip ekonominės veiklos vykdytojas, turi prisiimti riziką, kad muitinė peržiūrės sprendimą dėl skolos muitinei, atsižvelgdama į naują turimą informaciją.

Savo ruožtu Teisingumo Teismas konstatavo, kad Sąjungos muitinės kodekso 116 straipsnio 7 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma ne tik situacijoms, kai maitas grąžintas dėl netyčinės muitinės klaidos, bet ir situacijoms, kai muitinė sąmoningai atliko prekių tarifinį klasifikavimą, kuris vėliau pasirodė esąs klaidingas.

[Prieiga internete](#)

2025 m. gegužės 15 d. sprendimas byloje *Tauritus*, C-782/23

Sąjungos muitinės kodeksas¹⁶ – Muitinio įvertinimo metodas – 70 straipsnis – Sandorio vertė – Prekės, importuojamos pagal preliminarią pirkimo kainą – Galutinė kaina, priklausanti nuo įvairių veiksnių, nežinomų muitinės deklaracijos priėmimo dieną

¹⁶ 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas.

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas nagrinėjant *Tauritus* ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ginčą dėl šio departamento nurodymo, skirto *Tauritus*, sumokėti delspinigius nuo papildomos importo pridėtinės vertės mokesčio (PVM) sumos.

Pagrindinėje byloje nustatyta, kad nuo 2015 m. spalio 1 d. iki 2017 m. balandžio 30 d. *Tauritus* į Lietuvą importavo dyzelinius ir reaktyvinius degalus.

Su tiekėjais sudarytose sutartyse ir jų išrašytose išankstinėse sąskaitose faktūrose buvo nurodyta preliminari šių prekių pirkimo kaina. Šiose sutartyse buvo numatyta, kad vėliau ši preliminari kaina bus tikslinama atsižvelgiant į atitinkamo laikotarpio vidutinę atitinkamų degalų kainą rinkoje ir vidutinį valiutos keitimo kursą per šį laikotarpį. Galutinė kaina galėjo būti didesnė arba mažesnė už preliminarią kainą. Ji buvo nustatyta pirkimo sutarčių prieduose, pagal kuriuos buvo išrašomos galutinės sąskaitos faktūros.

Importuotų prekių muitinės deklaracijose *Tauritus* kaip muitinę vertę nurodė prekių preliminarią kainą ir kodą 6, kiek tai susiję su šiai vertei nustatyti taikytu metodu, o tai atitiko muitinę vertę, nustatytą remiantis Sąjungos muitų teritorijoje turimais duomenimis, taikant Sąjungos muitinės kodekso 74 straipsnio 3 dalyje numatytą likutinį metodą.

Gavusi galutines sąskaitas faktūras ši bendrovė paprastai teikdavo prašymus patikslinti jos muitinės deklaracijose nurodytą prekių vertę.

Vis dėlto per po prekių išleidimo atliktą patikrinimą paaiškėjo, kad laikotarpiu nuo 2016 m. rugsėjo 29 d. iki 2017 m. vasario 1 d. *Tauritus* pateikė trylika muitinės deklaracijų, dėl kurių vėliau neprašė patikslinti prekių muitinės vertės, nors laikotarpiu nuo 2017 m. vasario 6 d. iki kovo 15 d. už atitinkamas prekes ji gavo galutines sąskaitas faktūras, kuriose nurodyta galutinė kaina buvo didesnė už preliminarią kainą, taigi ir už šiose deklaracijose nurodytą muitinę vertę. Todėl ši bendrovė už šias prekes nesumokėjo papildomo PVM.

Atlikusi šį patikrinimą teritorinė muitinė priėmė sprendimą, jame taikė Sąjungos muitinės kodekso 70 straipsnio 1 dalyje numatytą sandorio vertės muitinio įvertinimo metodą (toliau – sandorio vertės metodas), todėl kaip atitinkamų prekių muitinę vertę pasirinko galutinėse sąskaitose faktūrose nurodytą galutinę kainą. Tuo remdamasi ji nurodė *Tauritus*, be kita ko, sumokėti papildomas importo PVM sumas kartu su delspinigiais už laikotarpį nuo atitinkamų muitinės deklaracijų priėmimo dienos iki 2017 m. rugsėjo 14 d., kai buvo parengta patikrinimo ataskaita.

Mokestiniam ginčui pasiekus Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu, be kita ko, išaiškinti, ar Sąjungos muitinės kodekso 70 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad, kai prekių importo į Sąjungos muitų teritoriją momentu žinoma tik jų preliminari kaina, nurodyta išankstinėje sąskaitoje faktūroje, o pardavimo sutartyje numatyta, kad galutinė jų kaina bus nustatyta vėliau, pateikiant galutinę sąskaitą faktūrą, remiantis tam tikrais iš anksto nustatytais objektyviais veiksniais, kurių vertė nepriklauso nuo šalių valios ir joms nežinoma priimant muitinės deklaraciją, kaip antai atitinkamo laikotarpio vidutiniu tam tikrų valiutų keitimo kursu arba vidutine tam tikrų prekių kaina, šių prekių muitinė vertė turi būti nustatyta taikant šiame straipsnyje numatytą sandorio vertės metodą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Pagal Sąjungos muitinės kodekso 70 straipsnio 1 dalį importuojamų prekių muitine verte laikoma sandorio vertė, tai yra kaina, faktiškai sumokėta arba mokėtina už prekes, parduodamas eksportui į Sąjungos muitų teritoriją, prireikus patikslinta vadovaujantis šio kodekso 71 ir 72 straipsniais. Ši kaina – tai visi įvykdyti arba vykdytini mokėjimai, kurie yra importuojamų prekių pardavimo sąlyga. Kiek tai buvo susiję su pagrindine byla, iš naujo vertinant išankstinėse sąskaitose faktūrose nurodytą preliminarią kainą buvo siekiama nustatyti galutinę importuojamų prekių kainą. Todėl Teisingumo Teismas pripažino, kad prekių sandorio vertę sudaro ši galutinė kaina.

Dėl sandorio vertės muitinio įvertinimo metodo taikymo atveju, kai muitinės deklaracijos pateikimo muitinėje metu yra žinoma tik preliminari tiekėjui mokėtina kaina, kuri vėliau (po deklaracijos pateikimo) bus patikslinta

Dėl galimybės taikyti tokią sandorio vertę siekiant nustatyti šių prekių muitinę vertę, kai jų galutinė kaina nebuvo žinoma tą dieną, kai minėtos prekės buvo importuotos į Sąjungos muitų teritoriją, Teisingumo Teismas

pažymėjo, kad Sąjungos muitinės kodekso 166 ir 167 straipsniuose yra numatyta supaprastintos muitinės deklaracijos procedūra, leidžianti atsižvelgti į prekių sandorio vertės perskaičiavimą pagal sutartį, kuris turi būti atliktas po jų muitinės deklaracijos priėmimo, kaip buvo numatyta pagrindinėje byloje nagrinėtose sutartyse.

Vykstant šiai procedūrai gali būti pateikta supaprastinta deklaracija, kurioje nurodyta muitinė vertė atitinka preliminarią kainą, nurodytą išankstinėje sąskaitoje faktūroje, o vėliau pateikta papildoma deklaracija su muitine verte, atitinkančia galutinėje sąskaitoje faktūroje nurodytą galutinę kainą.

Tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, Sąjungos muitinės kodekso 166 ir 167 straipsniuose numatytos supaprastintos muitinės deklaracijos procedūros taikymas leidžia, viena vertus, deklaruoti muitinę vertę, kuri, remiantis prioritetiniu sandorio vertės metodu, atspindi realią importuojamų prekių ekonominę vertę, t. y. už jų įsigijimą faktiškai sumokėtą arba mokėtiną kainą, ir, kita vertus, įvykdyti šio kodekso 15 straipsnio 2 dalies a punkte nustatytą tikslumo ir išsamumo pareigą, be kita ko, iš karto muitinei nurodant, kad importuotos prekės preliminariai deklaruojamos nurodant vertę, kuri neatitinka jų sandorio vertės.

Teisingumo Teismas atskirai pridūrė, kad ginčo atveju nebuvo pagrindo taikyti Sąjungos muitinės kodekso 73 straipsnyje numatytas supaprastintas muitinės vertės nustatymo procedūras, be kita ko, pripažinęs, jog neatrodė, kad supaprastintos muitinės deklaracijos procedūros taikymas pagrindinėje byloje aptariamam importuotojui būtų sukėlęs neproporcingai didelių administracinių išlaidų.

Savo ruožtu Teisingumo Teismas sprendė, kad pagrindinėje byloje susiklosčiusiomis aplinkybėmis importuotų prekių vertė turi būti nustatoma pagal sandorio vertės metodą, taikant Sąjungos muitinės kodekso 166 ir 167 straipsniuose numatytą supaprastintos muitinės deklaracijos procedūrą.

[Prieiga internete](#)

Aplinka

2025 m. kovo 6 d. sprendimas byloje *Waltham Abbey Residents Association, C-41/24*

Aplinka – Direktyva 2011/92/ES – Tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimas – 2 straipsnio 1 dalis ir 4 straipsnio 2 dalis – II priede nurodyti projektai – Miestų urbanizavimo projektai – 4 straipsnio 4 ir 5 dalys – Užsakovo ir kompetentingos institucijos pareigos, kai atitinkama valstybė narė nusprendžia reikalauti išvados, kuri minėtose 4 ir 5 dalyse numatyta dėl tokių projektų – Atsižvelgimas į trečiojo asmens pateiktas pastabas, kuriose nurodomas galimas atitinkamo projekto poveikis gyvūnų rūšiai, kuriai taikoma Direktyvos 92/43/EEB 12 straipsnyje numatyta griežta apsauga

Bylos aplinkybės

Ginčas pagrindinėje byloje kilo dėl 123 butų statybos projekto. Planuojant pateikti leidimo šiam projektui paraišką, buvo atliktas medžių tyrimas ir užsakovo vardu buvo parengtos dvi preliminarūs tyrimo ataskaitos: pirmoji – siekiant įvertinti šio projekto poveikį aplinkai pagal Direktyvą 2011/92¹⁷ (toliau – PAV), o antroji – siekiant tinkamai įvertinti to paties projekto poveikį teritorijoms, kuriose įsteigtos specialios saugomos teritorijos arba specialios apsaugos teritorijos, kaip numatyta Direktyvos 92/43¹⁸ 6 straipsnio 3 dalyje. Abiejose ataskaitose trūko konkrečios informacijos apie projekto poveikį faunai ir florai, ypač šikšnosparniams – nepateikta analizė ar duomenys apie jų buvimą teritorijoje, neįvertintas medžių, kurie gali būti naudojami šikšnosparnių, kirtimo poveikis.

Pareiškėja gyventojų asociacija pateikė pastabas, kuriose, remdamasi anksčiau atliktu tyrimu, nurodė, kad teritorijoje yra šikšnosparnių ir kad projektas gali turėti reikšmingą poveikį jų buveinėms bei skraidymo maršrutams.

¹⁷ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012, p. 1), iš dalies pakeista 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/52/ES (OL L 124, 2014, p. 1).

¹⁸ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102), iš dalies pakeista 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 2013/17/ES (OL L 158, 2013, p. 193).

Vis dėlto, ekspertas rekomendavo išduoti leidimą ir konstatavo, jog teritorija nesuteikia tinkamų buveinių saugotiniams rūšims. Ekspertas neatliko preliminaraus tyrimo, susijusio su PAV, ir po išankstinio nagrinėjimo atmetė tokio preliminaraus tyrimo būtinybę.

Agentūra išdavė šio projekto leidimą, nepareikalavusi atlikti PAV ir nesurinkusi kitos informacijos apie šikšnosparnių buvimą. Leidime buvo įrašyta sąlyga, kad medžių kirtimas turi būti vykdomas vasaros pabaigoje ar rudenį ir bet koks trikdymas šikšnosparniams turi būti derinamas su kompetentinga institucija.

Gavęs pareiškėjos pagrindinėje byloje skundą dėl agentūros sprendimo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar Direktyvos 2011/92 4 straipsnio 4–6 dalys turi būti aiškinamos taip, kad tuo atveju, kai per preliminaraus patikrinimo procedūrą, vykdomą pagal šią nuostatą, trečioji šalis kompetentingai institucijai pateikė informacijos, galinčios objektyviai sukelti abejonių dėl galimo reikšmingo šio projekto poveikio aplinkai, visų pirma pagal Direktyvą 92/43 saugomai rūšiai, užsakovas arba prireikus pati kompetentinga institucija turi surinkti visą reikšmingą informaciją, kad išsklaidytų bet kokias abejones dėl šio poveikio, ir nuspręsti, jog PAV yra būtinas, jei tokios abejonės negali būti išsklaidytos.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl trečiųjų šalių pastabų reikšmės sprendžiant dėl poveikio aplinkai vertinimo būtinybės

Teisingumo Teismas pažymėjo, jog Direktyvoje 2011/92 aiškiai nenumatyta kompetentingos institucijos pareiga, trečiajai šaliai pateikus pastabas dėl galimo reikšmingo atitinkamo projekto poveikio aplinkai, prašyti užsakovo pateikti papildomos informacijos arba pačiai surinkti šią informaciją.

Vis dėlto pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją iš Direktyvos 2011/92 2 straipsnio 1 dalies matyti, kad PAV turi būti atliekamas, kai tik yra tikimybė arba pavojus, kad atitinkamas projektas turės reikšmingą poveikį aplinkai. Atsižvelgiant į atsargumo principą, kuris yra vienas iš Sąjungos vykdomos aukšto lygio apsaugos aplinkos srityje politikos pagrindų ir į kurį atsižvelgiant turi būti aiškinama Direktyva 2011/92, laikoma, kad toks pavojus egzistuoja, kai, remiantis objektyvia informacija, negalima atmesti galimybės, kad projektas gali turėti reikšmingą poveikį aplinkai.

Iš to matyti, kad per preliminaraus patikrinimo procedūrą, kuria siekiama nustatyti, ar PAV yra būtinas, kompetentinga institucija turi atsižvelgti į visą turimą reikšmingą informaciją, įskaitant informaciją, kurią jai spontaniškai pateikė trečioji šalis, jeigu šioje informacijoje yra objektyvių aplinkybių, leidžiančių jai įvertinti pavojaus, kad projektas gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai, buvimą.

Be to, jeigu kompetentinga institucija, remdamasi trečiosios šalies pateikta informacija, mano, kad negalima atmesti galimybės, jog atitinkamas projektas gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai, ji turi leisti užsakovui pateikti jai papildomos informacijos prieš nuspręsdama, ar reikia atlikti šio projekto PAV. Užsakovui tenka pagrindinis vaidmuo teikiant informaciją, leidžiančią kompetentingai institucijai priimti išvadą. Šiuo tikslu visų pirma tam, kad pareiga atlikti poveikio aplinkai vertinimą būtų taikoma tik projektams, galintiems daryti reikšmingą poveikį aplinkai, ši institucija turi turėti kuo išsamesnę informaciją.

Kompetentinga institucija negali padaryti išvados, kad yra pavojus, jog projektas gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai, remdamasi tuo, kad užsakovo pateikta informacija yra neišsami, prieš tai nepaprašiusi jo pateikti papildomos informacijos.

Vis dėlto tuo atveju, kai, nepaisant trečiosios šalies pateiktos informacijos, kompetentinga institucija, remdamasi objektyviomis aplinkybėmis, gali atmesti galimybę, kad atitinkamas projektas gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai, ji gali nuspręsti, kad PAV nėra būtinas, ir ji neprivalo prašyti užsakovo pateikti jai papildomos informacijos.

Teisingumo Teismas darė išvadą, kad per preliminaraus patikrinimo procedūrą, vykdomą pagal Direktyvą 2011/92, reikalaujama dviejų sąlygų, kad, atsižvelgdama į trečiosios šalies pateiktas pastabas, kompetentinga institucija privalėtų paprašyti užsakovo pateikti jai papildomos informacijos. Viena vertus, šios pastabos turi būti susijusios su galimu „reikšmingu“ atitinkamo projekto poveikiu aplinkai. Kita vertus, būtina, kad minėtos pastabos iš tikrųjų neleistų daryti išvados, jog nėra jokių pagrįstų mokslinių abejonių, kad šis projektas gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai.

[Prieiga internete](#)

2025 m. birželio 12 d. sprendimas byloje *Eesti Suurkiskjad, C-629/23*

Natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsauga – Direktyva 92/43/EEB – 1 straipsnio i punkto pirma pastraipa – Rūšies apsaugos būklė – Sąvoka – 14 straipsnis – Valdymo priemonės – Ėmimas iš gamtos ir naudojimas, kuris suderinamas su šios rūšies apsaugos palankios būklės palaikymu ar atkūrimu – 1 straipsnio i punkto antra pastraipa – Atitinkamos rūšies apsaugos būklės vertinimas – Kumuliacinės sąlygos – *Canis lupus* (vilkas) – Priskyrimas prie Tarptautinės gamtos apsaugos sąjungos Raudonosios knygos kategorijos „pažeidžiama“ – Gyvūnų rūšys, priklausančios populiacijai, kurios natūralaus paplitimo arealas peržengia valstybės narės teritorijos ribas – Atsižvelgimas į sąveiką su tos pačios rūšies populiacijomis, gyvenančiomis kaimyninėse valstybėse narėse arba trečiojoje šalyse – 2 straipsnio 3 dalis – Atsižvelgimas į ekonominius, socialinius ir kultūrinius reikalavimus ir regionines bei vietines charakteristikas

Bylos aplinkybės

2020 m. Estijos kompetentinga institucija nutarimu nustatė vilkų sumedžiojimo 2020–2021 m. medžioklės sezonais Estijoje kvotą. Pareiškėja pagrindinėje byloje, Estijos aplinkos apsaugos asociacija, ginčijo šio nutarimo teisėtumą ir teigė, kad prielaida, kuria grindžiamas šis nutarimas, pagal kurią vilkų apsaugos būklė Estijoje laikoma palankia, yra klaidinga.

Šiuo klausimu nebuvo ginčo dėl „palankios“ Baltijos vilkų populiacijos, sudarančios dalį šios gyvūnų rūšies Eurazijos populiacijos, kurios natūralus paplitimo arealas apima Estiją, Latviją, Lietuvą, šiaurės rytų Lenkiją ir kai kurias kaimynines trečiąsias šalis, apsaugos būklės. Vis dėlto atsižvelgiant į Tarptautinės gamtos apsaugos sąjungos (UICN) Estijos regiono populiacijos klasifikaciją, pareiškėjos pagrindinėje byloje teigimu, ši populiacija negali būti laikoma tokios apsaugos būklės.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar Buveinių direktyvos¹⁹ 1 straipsnio i punktas, kuriame apibrėžta rūšies apsaugos būklės sąvoka ir sąlygos, taikomos nustatant, ar rūšies apsaugos būklė yra palanki, turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės teritorijoje esančios gyvūnų rūšies populiacijos priskyrimas prie UICN Raudonosios knygos kategorijos „Pažeidžiama“ reiškia, kad šios rūšies apsaugos būklė šios valstybės narės teritorijoje negali būti laikoma „palankia“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Be to, šis teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar šis 1 straipsnio i punktas turi būti aiškinamas taip, kad, valstybei narei priėmus valdymo priemones pagal šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalį, atsiranda pareiga užtikrinti palankią šios rūšies populiacijos, aptinkamos šios valstybės narės teritorijoje, apsaugos būklę, ar ji gali atsižvelgti į visos populiacijos, kurios natūralus paplitimo arealas peržengia šios valstybės narės teritorijos ribas, apsaugos būklę, ir, nelygu atvejis, – kiek ir kokiomis sąlygomis. Teismui taip pat kilo klausimas, ar vertinant rūšies apsaugos būklę galima atsižvelgti į ekonominius, socialinius ir kultūrinius reikalavimus, taip pat į regionines ir vietines charakteristikas.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl valstybių narių diskrecijos ribų taikant Buveinių direktyvos 14 straipsnį ir rūšies apsaugos būklės vertinimo kriterijų

Pirma, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad valstybių narių diskrecija nustatyti, ar būtina imtis priemonių pagal Buveinių direktyvos 14 straipsnio 1 dalį²⁰, apribojama pareiga užtikrinti, kad rūšies egzempliorių ėmimas iš gamtos ir jų naudojimas būtų suderinamas su palankios šios rūšies apsaugos būklės palaikymu. Kai gyvūnų rūšies apsaugos būklė yra nepalanki, kompetentingos institucijos turi imtis priemonių, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą, siekdamos ją pagerinti taip, kad atitinkama populiacija ateityje nuolat išlaikytų palankią apsaugos būklę.

Palanki atitinkamų rūšių populiacijų apsaugos būklė jų natūralaus paplitimo areale turi egzistuoti bei būti pirmiausia privalomai vertinama vietos ir nacionaliniu lygmenimis. Iš tiesų, jei rūšies apsaugos būklė valstybėje

¹⁹ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102), su pakeitimais, padarytais 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 2013/17/ES (OL L 158, 2013, p. 193; toliau – Buveinių direktyva).

²⁰ Pagal Buveinių direktyvos 14 straipsnio 1 dalį: „Jei, remdamosi 11 straipsnyje numatytais stebėjimais, valstybės narės mano, kad tai yra būtina, jos imasi priemonių užtikrinti, kad į V priedą įrašytų laukinių faunos ir floros rūšių egzempliorių ėmimas iš gamtos ir jų naudojimas nesutrukdytų palaikyti palankią šių rūšių apsaugos būklę“.

narėje, kurios teritorijoje driekiasi jos natūralus paplitimo arealas, bent jau potencialiai nėra palanki, ji negali ten atlikti ekologinės funkcijos arba bent jau ne iki galo, net jei atitinkamos rūšies populiacija, esanti šioje valstybėje narėje, priklauso populiacijai, kurios apsaugos būklė yra palanki.

Teisingumo Teismas nurodė, jog tai, kad tam tikros rūšies nacionalinė populiacija priskiriama prie IUCN Raudonosios knygos „pažeidžiamų“ rūšių kategorijos, savaime nereiškia, kad minėtos rūšies apsaugos būklė atitinkamos valstybės narės teritorijoje negali būti laikoma palankia, jeigu įvykdomos Buveinių direktyvos 1 straipsnio 1 punkto antroje pastraipoje numatytos kumuliacinės sąlygos²¹.

Pažymėta, kad gyvūnų rūšies populiacijos, visų pirma vilkai, taip pat aptinkamos kitose valstybėse narėse ar trečiosiose šalyse, esančiose šalia valstybės, ketinančios priimti valdymo priemones pagal Buveinių direktyvos 14 straipsnio 1 dalį, bus svarbios pastarajai valstybei narei atliekant patikrinimą, ar jos teritorijoje aptinkamos šios rūšies populiacijos apsaugos būklė yra palanki, ar ne. Jų svarba priklauso nuo to, ar tarp šių populiacijų yra sąveika, galinti daryti įtaką, kuri, veikdama rūšį, gali turėti ilgalaikį poveikį jos populiacijos paplitimui ir gausumui minėtoje teritorijoje.

Tuo atveju, jei dabartinė padėtis yra patenkinama, dar reikia įsitikinti, ar ši situacija yra ilgalaikė, kad būtų galima konstatuoti palankią rūšies apsaugos būklę.

Šiuo klausimu reikia atsižvelgti, be kita ko, į visus numatomus pokyčius, galinčius paveikti atitinkamoje valstybėje narėje esančios populiacijos sąveiką su kitomis populiacijomis, esančiomis tos pačios populiacijos dalimi. Antra, reikia atsižvelgti į atitinkamos rūšies teisinės apsaugos lygį kaimyninėse valstybėse narėse ir trečiosiose šalyse. Trečia, santykių su kaimyninėse valstybėse narėse ar trečiosiose šalyse esančiomis populiacijomis reikšmė bus dar didesnė, jei šios valstybės narės ir trečiosios šalys ne tik taikys panašias apsaugos sistemas, bet ir oficialiai bendradarbiaus su atitinkama valstybe nare tos rūšies apsaugos klausimu, taip pat su ja koordinuos, pavyzdžiui, savo apsaugos priemones taip, kad būtų optimizuota atitinkamų populiacijų sąveika.

Be to, siekiant užtikrinti, kad rūšies egzempliorių ėmimas gamtoje ir jų naudojimas būtų suderinami su palankios šios rūšies apsaugos būklės palaikymu, valstybei narei, kurios teritorijoje yra vilkų populiacija, priklausanti populiacijai, kurios natūralus paplitimo arealas peržengia jos teritorijos ribas, ketinančiai atsižvelgti į minėtoje teritorijoje esančių vilkų populiacijos ir kaimyninėse trečiosiose šalyse esančių vilkų populiacijos sąveiką, gali prireikti su pastarosiomis valstybėmis pasikeisti informacija apie tarpvalstybinį tos rūšies egzempliorių judėjimą ir apie valdymo priemones, kurių ši valstybė narė ar trečiosios šalys imasi ar ketina imtis dėl atitinkamose jų teritorijose esančių populiacijų.

Teisingumo Teismas taip pat patikslino, kad Buveinių direktyvos 2 straipsnio 3 dalyje nurodytais ekonominiais, socialiniais ir kultūriniais reikalavimais, taip pat regioninėmis ir vietinėmis charakteristikomis, kurios, beje, nėra savarankiška nuo šia direktyva nustatytos bendros apsaugos sistemos leidžianti nukrypti nuostata, negalima remtis siekiant išvengti pareigos užtikrinti, kad rūšies individų paėmimas iš gamtos ir šių individų naudojimas būtų suderinamas su palankios šios rūšies apsaugos būklės palaikymu – ši pareiga apriboja valstybių narių diskreciją pagal minėtos direktyvos 14 straipsnį. Tik neperžengdamos šios diskrecijos ribų valstybės narės iš esmės gali atsižvelgti į šiuos reikalavimus ir ypatumus.

[Prieiga internete](#)

Asmens duomenų apsauga

2025 m. vasario 27 d. sprendimas byloje *Dun & Bradstreet Austria, C-203/22*

Asmens duomenų apsauga – Reglamentas (ES) 2016/679 – 15 straipsnio 1 dalies h punktas – Automatizuotas sprendimų priėmimas, įskaitant profiliavimą – „Scoring“ – Fizinio asmens mokumo vertinimas – Teisė susipažinti su prasminga informacija apie loginį profiliavimo pagrindimą – Suteiktos informacijos tikslumo patikrinimas – Direktyva (ES) 2016/943 – 2 straipsnio 1 punktas – Komeracinė paslaptis – Trečiųjų asmenų asmens duomenys

Bylos aplinkybės

²¹ Buveinių direktyvos 1 straipsnio 1 punkto antroje pastraipoje nustatyta, kad rūšies apsaugos būklė laikoma „palankia“, kai: atitinkamos rūšies populiacijos pokyčių duomenys rodo, kad ji pati pajėgi ilgą laiką išlikti kaip gyvybingas jos natūraliosios buveinės komponentas; rūšies natūralaus paplitimo arealas nemažėja ir nėra tikėtina, kad bus sumažintas ateityje; ir yra ir tikriausiai bus pakankamai didelė buveinė, kurioje jos populiacija galės išlikti ilgą laiką.

Mobiliojo ryšio operatorius atsisakė sudaryti arba pratęsti mobiliojo ryšio sutartį su CK, pagal kurią būtų reikėję mokėti 10 EUR mėnesinę įmoką, motyvuodamas tuo, kad pagal D & B, t. y. specializuotos kreditingumo vertinimo srities įmonės, atliktą automatizuotą kreditingumo vertinimą CK nebuvo pakankamai moki. CK kreipėsi į Austrijos duomenų apsaugos instituciją, ši įpareigojo D & B suteikti CK prasmingą informaciją apie loginį automatizuoto su CK asmens duomenimis susijusių sprendimų priėmimo pagrindimą. D & B apskundė šios institucijos sprendimą *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Austrija), iš esmės ji teigė, kad dėl saugomos komercinės paslapties neprivalėjo suteikti CK papildomos informacijos, išskyrus tą, kuri jau buvo jai suteikta. 2019 m. spalio 23 d. sprendimu (toliau – 2019 m. spalio 23 d. sprendimas) minėtas teismas konstatavo, kad D & B pažeidė BDAR 15 straipsnio 1 dalies h punktą, nes nesuteikė CK prasmingos informacijos apie loginį automatizuoto su CK asmens duomenimis susijusių sprendimų priėmimo pagrindimą arba bent jau pakankamai nepagrindė, kodėl negalėjo suteikti šios informacijos.

CK prašymas Vienos miesto savivaldybei, kuri yra vykdančioji institucija, vykdyti tą sprendimą buvo atmestas, motyvuojant tuo, kad D & B pakankamai įvykdė savo pareigą pateikti informaciją, net jei ir po to, kai buvo priimtas minėtas sprendimas, ši bendrovė nepateikė jokios papildomos informacijos. Dėl Vienos miesto savivaldybės sprendimo CK pateikė skundą *Verwaltungsgericht Wien* (Vienos administracinis teismas, Austrija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, jame prašė vykdyti 2019 m. spalio 23 d. sprendimą.

Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (toliau – BDAR²²) 15 straipsnio 1 dalies h punkto, 22 straipsnio ir dėl 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslaptčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo 2 straipsnio 1 punkto išaiškinimo.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl duomenų subjekto teisės reikalauti, kad duomenų valdytojas paaiškintų, kaip automatizuotai tvarkomi jo duomenys siekiant konkretaus rezultato, pavyzdžiui, mokumo profiliui gauti

Teisingumo Teismas konstatavo, kad BDAR 15 straipsnio 1 dalies h punktas turi būti aiškinamas taip, jog automatizuoto sprendimų priėmimo, įskaitant profiliavimą, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 22 straipsnio 1 dalį, atveju duomenų subjektas gali reikalauti, kad duomenų valdytojas, kiek tai susiję su „prasminga informacija apie loginį [automatizuoto sprendimų priėmimo] pagrindimą“, remdamasis reikšminga informacija ir glausta, skaidria, suprantama ir lengvai prieinama forma paaiškintų procedūrą ir principus, kurie faktiškai taikomi siekiant automatizuotomis priemonėmis naudoti su šiuo duomenų subjektu susijusius asmens duomenis konkrečiam rezultatui, pavyzdžiui, mokumo profiliui, gauti.

Šių reikalavimų negali įvykdyti nei paprastas sudėtingos matematinės formulės, kaip antai algoritmo, pateikimas, nei išsamus visų automatizuoto sprendimų priėmimo etapų aprašymas, nes nė vienas iš šių būdų nėra pakankamai glaustas ir suprantamas paaiškinimas.

Kaip matyti iš „Automatizuoto atskirų sprendimų priėmimo ir profiliavimo gairių pagal Reglamentą (ES) 2016/679“ 28 puslapio, pirma, duomenų valdytojas turėtų rasti paprastų būdų, kaip duomenų subjektui paaiškinti automatizuoto sprendimų priėmimo pagrindimą arba kriterijus, kuriais remiamasi priimant sprendimus. Antra, pagal BDAR reikalaujama, kad minėtas duomenų valdytojas suteiktų prasmingos informacijos apie loginį šių sprendimų priėmimo pagrindimą, „o ne sudėtingai paaiškintų taikomus algoritmus arba atskleistų visą algoritmą“.

Konkrečiai kalbant apie tokį profiliavimą, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma galėjo laikyti pakankamai skaidria ir suprantama forma tai, kad duomenų subjektas yra informuotas, kiek pasikeitus asmens duomenims, į kuriuos atsižvelgiama, būtų gautas kitoks rezultatas.

Galiausiai dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teiginio, kad informacija, kurią D & B pateikė CK pagal BDAR 15 straipsnio 1 dalies h punktą, prieštarauja faktinėms aplinkybėms, nes „faktinis“ profiliavimas leido manyti, kad ji nebuvo moki, nors iš minėtos informacijos buvo galima daryti priešingą išvadą, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad net jei, kaip teigia tas teismas, taip nustatyta neatitiktis atsirado dėl to, kad

²² 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (OL L 119, 2016, p. 1).

D & B nepranešė CK apie mobiliojo ryšio įmonės, kuri tuo pagrindu atsisakė sudaryti ar pratęsti sutartį su ja, vardu atliktą profiliavimą, tai turi būti ištaisyta suteikiant teisę susipažinti su taip nustatytu mokumo profiliu. Šiuo klausimu iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad paties duomenų valdytojo sugeneruotiems asmens duomenims taikomas BDAR 14 straipsnis (šiuo klausimu žr. 2024 m. lapkričio 28 d. sprendimo *Másdi*, C-169/23, EU:C:2024:988, 48 p.).

Atvirkščiai, paaiškinimas apie tokio „faktinio“ profiliavimo rezultato, darant prielaidą, kad jis įrodytas, ir rezultato, kurį *D & B* pateikė CK ir kuris, šios bendrovės teigimu, gautas „panašiai apibendrinus“ CK duomenis, skirtumus iš tiesų yra „prasminga informacija apie loginį“ taip atlikto profiliavimo „pagrindimą“. Taigi, *D & B* privalo glaustai, skaidriai, suprantamai ir lengvai prieinamu būdu paaiškinti procedūrą ir principus, kuriuos taikant buvo gautas „faktinio“ profiliavimo rezultatas.

ESTT nusprendė, kad Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 15 straipsnio 1 dalies h punktas turi būti aiškinamas taip, jog jeigu duomenų valdytojas mano, kad informacija, kuri turi būti pateikta duomenų subjektui pagal šią nuostatą, apima pagal šį reglamentą saugomus trečiųjų asmenų duomenis arba komercines paslaptis, kaip tai suprantama pagal 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslaptių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo 2 straipsnio 1 punktą, šis duomenų valdytojas privalo šią tariamai saugomą informaciją atskleisti kompetentingai priežiūros institucijai ar teismui, kurie turi pasverti atitinkamas teises ir interesus, kad nustatytų šio reglamento 15 straipsnyje numatytos duomenų subjekto teisės susipažinti su duomenimis apimtį.

[Prieiga internete](#)

2025 m. vasario 13 d. sprendimas byloje *ILVA (Bauda už BDAR pažeidimą)*, C-383/23

Asmens duomenų apsauga – Reglamentas (ES) 2016/679 – 83 straipsnio 4–6 ir 9 dalys – Sąvoka „įmonė“ – Patronuojančioji ir patronuojamoji bendrovės – Patronuojamosios bendrovės padarytas šio reglamento pažeidimas – Baudos dydžio apskaičiavimas – Atsižvelgimas į bendrą grupės, kuriai priklauso ši patronuojamoji įmonė, apyvartą

Bylos aplinkybės

ILVA valdo baldų parduotuvių tinklą ir priklauso grupei *Lars Larsen Group*. 2016–2017 finansiniais metais grupės bendra apyvarta buvo 6,57 mlrd. Danijos kronų (DKK) (apie 881 mln. eurų), o *ILVA* apyvarta tais pačiais finansiniais metais buvo beveik 1,8 mlrd. DKK (apie 241 mln. eurų).

ILVA yra iškelta baudžiamoji byla Danijos teismuose dėl to, kad laikotarpiu nuo 2018 m. gegužės mėn. iki 2019 m. sausio mėn. ji, kaip asmens duomenų valdytoja, nevykdė jai pagal BDAR tenkančių pareigų saugant bent 350 000 buvusių klientų duomenis. Remdamasi *Datatilsynet* (Duomenų apsaugos institucija, Danija) rekomendacija prokuratūra pareikalavo *ILVA* skirti 1,5 mln. DKK (apie 201 000 eurų) baudą. Ši suma buvo apskaičiuota remiantis ne tik *ILVA*, bet ir bendra *Lars Larsen Group* grupės apyvarta.

2021 m. vasario 12 d. sprendimu *Retten i Aarhus* (Orhuso apylinkės teismas, Danija) pripažino *ILVA* kalta pagal jai pareikštą kaltinimą ir skyrė jai 100 000 DKK (apie 13 400 eurų) baudą. Tas teismas nusprendė, kad, priešingai, nei teigė prokuratūra, *ILVA* veikė aplaidžiai. Be to, jis nustatė, kad dėl to, jog tik *ILVA* buvo iškelta baudžiamoji byla, nustatant baudos dydį nereikia atsižvelgti į *Lars Larsen Group* grupės apyvartą. Be to, jis pažymėjo, kad *ILVA* vykdė savarankišką mažmeninės prekybos veiklą ir kad grupė įsteigė šią patronuojamąją įmonę ne vien tam, kad jai patiktų tvarkyti grupės asmens duomenis.

Prokuroras pateikė apeliacinį skundą dėl to sprendimo *Vestre Landsret* (Vakarų regiono apeliacinis teismas, Danija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Savo klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar BDAR 83 straipsnio 4–6 dalys, siejamos su šio reglamento 150 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinamos taip, kad šiose nuostatose vartojama sąvoka „įmonė“ atitinka sąvoką „įmonė“, kaip ji suprantama pagal SESV 101 ir 102 straipsnius, todėl, kai bauda už BDAR pažeidimą skiriama asmens duomenų valdytojui, kuris yra įmonė ar jos dalis, baudos dydis nustatomas remiantis įmonės, kaip ji suprantama pagal SESV 101 ir 102 straipsnius, ankstesnių finansinių metų bendros metinės pasaulinės apyvartos procentine dalimi.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl BDAR 83 straipsnio 4–6 dalyse vartojamos sąvokos „įmonė“ aiškinimo ir baudos dydžio nustatymo

Teisingumo Teismas yra konstatavęs, kad sąvoka „įmonė“, kaip ji suprantama pagal SESV 101 ir 102 straipsnius, neturi įtakos klausimui, ar ir kokiomis sąlygomis administracinė bauda pagal BDAR 83 straipsnį gali būti skirta duomenų valdytojui, kuris yra juridinis asmuo, nes šis klausimas išsamiai sureguliuotas šio reglamento 58 straipsnio 2 dalyje ir 83 straipsnio 1–6 dalyse (2023 m. gruodžio 5 d. sprendimo *Deutsche Wohnen*, C-807/21, EU:C:2023:950, 53 p.).

Ši sąvoka faktiškai reikšminga tik nustatant pagal BDAR 83 straipsnio 4–6 dalis duomenų valdytojui skirtos administracinės baudos dydį (2023 m. gruodžio 5 d. sprendimo *Deutsche Wohnen*, C-807/21, EU:C:2023:950, 54 p.).

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad iš BDAR 83 straipsnio 4–6 dalių, skirtų administracinėms baudoms apskaičiuoti už jose išvardytus pažeidimus, matyti, kad tuo atveju, jei administracinės baudos adresatas yra įmonė, kaip ji suprantama pagal SESV 101 ir 102 straipsnius, arba jos dalis, maksimalus administracinės baudos dydis apskaičiuojamas pagal atitinkamos įmonės ankstesnių finansinių metų bendros pasaulinės metinės apyvartos procentinę dalį (2023 m. gruodžio 5 d. sprendimo *Deutsche Wohnen*, C-807/21, EU:C:2023:950, 56 p. ir jame nurodyta jurisprudencija). Vis dėlto šio maksimalaus dydžio nustatymas skiriasi nuo pačios baudos, kurią kompetentinga priežiūros institucija turi skirti už konkretų(-čius) BDAR pažeidimą(-us), už kurį(-iuos) skiriama ši bauda, dydžio apskaičiavimo. Taigi pagal BDAR 83 straipsnio 1 dalį kiekviena priežiūros institucija užtikrina, kad pagal BDAR 83 straipsnį skiriamos administracinės baudos už šio straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse nurodytus pažeidimus kiekvienu konkrečiu atveju būtų veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Šio 83 straipsnio 2 dalyje reikalaujama, kad sprendama, ar skirti administracinę baudą, ir nustatydamą jos dydį kompetentinga priežiūros institucija kiekvienu konkrečiu atveju tinkamai atsižvelgtų ne tik į šias tris sąlygas, bet ir į tam tikrus elementus. Pagal 83 straipsnio 2 dalį šie elementai apima, be kita ko, pažeidimo pobūdį, sunkumą ir trukmę, nukentėjusių duomenų subjektų skaičių ir jų patirtos žalos dydį, tai, ar pažeidimas padarytas tyčia, ar dėl aplaidumo, veiksmus, kurių duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas ėmėsi, kad sumažintų duomenų subjektų patirtą žalą, duomenų valdytojo arba duomenų tvarkytojo atsakomybės dydį, asmens duomenų, kuriems pažeidimas turi poveikį, kategorijas. Minėti elementai apibūdina arba minėto duomenų valdytojo ar duomenų tvarkytojo, kaltinamo tam tikrų BDAR nuostatų pažeidimu, elgesį, arba pačius šiuos pažeidimus. Taigi jais siekiama užtikrinti, kad kiekvienas iš šių pažeidimų būtų vertinamas atsižvelgiant į visas reikšmingas individualias aplinkybes ir kad būtų pasiekti BDAR numatyta sankcijų sistema siekiami tikslai. Nors šie elementai nesusiję su įmonės sąvoka, kaip ji suprantama pagal SESV 101 ir 102 straipsnius, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad tik bauda, kuria atsižvelgiama ne tik į visus elementus, apibūdinančius konstatuotus BDAR pažeidimus, bet ir prireikus į jos adresato faktinį ar materialinį ekonominį pajėgumą, gali atitikti tris BDAR 83 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas, t. y. būti veiksminga, o kartu proporcinga ir atgrasoma. Siekiant įvertinti šias sąlygas, reikia atsižvelgti į tai, ar šis adresatas yra įmonės, kaip ji suprantama pagal SESV 101 ir 102 straipsnius, dalis (šiuo klausimu žr. 2023 m. gruodžio 5 d. sprendimo *Deutsche Wohnen*, C-807/21, EU:C:2023:950, 58 p.).

BDAR 83 straipsnio 4–6 dalys, siejamos su šio reglamento 150 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinamos taip, kad šiose nuostatose vartojama sąvoka „įmonė“ atitinka sąvoką „įmonė“, kaip ji suprantama pagal SESV 101 ir 102 straipsnius, todėl, kai bauda už BDAR pažeidimą skiriama asmens duomenų valdytojui, kuris yra įmonė ar jos dalis, maksimalus baudos dydis nustatomas remiantis įmonės ankstesnių finansinių metų bendros pasaulinės apyvartos procentine dalimi. Į sąvoką „įmonė“ taip pat reikia atsižvelgti vertinant asmens, kuriam skirta bauda, faktinį ar materialinį ekonominį pajėgumą ir patikrinti, ar bauda yra veiksminga, proporcinga ir atgrasanti.

[Prieiga internete](#)

Europos Sąjungos struktūriniai investicijų fondai

2025 m. vasario 6 d. sprendimas byloje *Emporiki Serron – Emporias kai Diathesis Agrotikon Proionton*, C-42/24

Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga – Reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 – Pažeidimai – 3 straipsnis – Senaties terminas – Šio termino trukmė ir pradžia – Nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatytas penkerių metų senaties terminas, skaičiuojamas nuo pažeidimo konstatavimo dienos

Bylos aplinkybės

Graikijos Bendrovė 2001 metais iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo gavo finansinę paramą medvilnės pluoštui pirkti ir valyti 2000–2001 metų laikotarpiu. Bendrovė 2001 m. birželį nutraukė savo veiklą ir buvo likviduota. Bendrovės buveinės patikrinimas vyko 2006 m. liepą bei 2006 m. spalį–lapkritį. Atlikus patikrinimą paaiškėjo, kad Bendrovė neužregistravo pardavimo dėl dalies išvalytos medvilnės ritinių.

2009 m. liepą Graikijos žemės ūkio plėtros ir maisto produktų ministras priėmė sprendimą susigrąžinti Bendrovei suteiktą pagalbą su palūkanomis už minėtą dalį medvilnės ritinių. Nacionalinis pirmosios instancijos teismas panaikino šį Žemės ūkio plėtros ir maisto produktų ministro sprendimą, motyvuodamas tuo, kad nesilaikyta Reglamento Nr. 2988/95²³ 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyto ketverių metų senaties termino. Atėnų apeliacinis administracinis teismas nesutikdamas su tokiu pirmosios instancijos teismo vertinimu jį panaikino. Kasacine tvarka bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas kreipėsi į ESTT, teiraudamasis: 1) ar Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 ir 3 dalys, siejamos su teisinio saugumo principu, turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose nustatytas penkerių metų senaties terminas, skaičiuojamas nuo tos dienos, kai nacionalinės valdžios institucijos konstatavo šio reglamento nuostatų pažeidimą; 2) ar Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa turi būti aiškinama taip, kad, kai valstybė narė pasinaudojo šio reglamento 3 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybe numatyti ilgesnį senaties terminą, nei numatytasis minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje, šio 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje nustatytas absoliutus senaties terminas turi būti skaičiuojamas atsižvelgiant į šį ilgesnį senaties terminą, ar į to paties reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatytą senaties terminą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl draudimo valstybei narėi keisti senaties termino skaičiavimo pradžios momentą

Teisingumo Teismas pažymėjo, jog Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirmoje ir antroje pastraipose numatytas ketverių metų patraukimo atsakomybės senaties terminas, skaičiuojamas nuo pažeidimo padarymo dienos arba – tęstinio ar pakartotinio pažeidimo atveju – nuo tos dienos, kai pažeidimas buvo nutrauktas, patikslinant, kad atskirų sektorių taisyklėse gali būti numatytas trumpesnis senaties terminas, kuris negali būti trumpesnis nei treji metai. Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad valstybės narės išlaiko teisę taikyti ilgesnį laikotarpį nei atitinkamai numatyta 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse.

Pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalį valstybės narės turi didelę diskreciją nustatyti ilgesnius senaties terminus, kuriuos, prireikus, ketina taikyti, su sąlyga, kad laikomasi bendrųjų Sąjungos teisės principų, įskaitant proporcingumo principą. Šio principo laikymasis konkrečiai reiškia, kad ilgesnio nacionalinio senaties termino taikymas pagal Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalį neturi akivaizdžiai viršyti to, kas būtina Sąjungos finansinių interesų apsaugos tikslui pasiekti. Vis dėlto, priimdamas Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 3 dalį, Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė tik leisti valstybėms narėms pratęsti senaties terminą, palyginti su Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalyje numatytu terminu, ir neleisti keisti šio termino pradžios.

Šiuo aspektu byloje atkreiptas dėmesys, kad nacionalinėms valdžios institucijoms tenka bendra rūpestingumo pareiga tikrinti jos iš Sąjungos biudžeto atliekamų mokėjimų teisėtumą, o tai reiškia, kad jos privalo greitai imtis pažeidimams ištaisyti skirtų priemonių. Pripažįstant, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirmoje ir antroje pastraipose numatyto senaties termino eiga prasideda tik nuo momento, kai administracija nustatė šiuos pažeidimus, galėtų būti paskatintas tam tikrų nacionalinių institucijų neveiklumas tiriant minėtus pažeidimus, taip sukeliant ūkio subjektams, viena vertus, ilgalaikį teisinį netikrumą ir, kita vertus, riziką, kad tokio laikotarpio pabaigoje nebebus įmanoma pateikti nagrinėjamų operacijų teisėtumo įrodymų. Nustačius, kad senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai nacionalinės valdžios institucijos konstatuoja pažeidimą, tai prieštarautų tikslui, kurio siekiama nustatant Reglamento Nr. 2988/95 pažeidimų senaties mechanizmą. Iš tiesų toks pasirinkimas leistų šioms valdžios institucijoms veikti neribotą laiką, atsižvelgiant į pažeidimo padarymo arba pabaigos datą, o tai praktiškai sukeltų pavojų, kad senaties terminas nebus suėjęs.

²³ 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos.

Dėl absoliutaus senaties termino skaičiavimo, valstybei narei pasinaudojus teise nustatyti ilgesnį senaties terminą, nei įtvirtintas Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje

Teisingumo Teismas pabrėžė, kad Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje nustatyta absoliuti riba, taikoma patraukimo atsakomybėn už pažeidimą senaties terminui, o šis terminas sueina ne vėliau kaip tą dieną, kai pasibaigia laikotarpis, lygus šio 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatytam dvigubam senaties terminui, per kurį kompetentinga institucija nepaskyrė nuobaudos. Todėl Reglamento Nr. 2988/95 3 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa aiškintina taip, kad, kai valstybė narė pasinaudoja šio reglamento 3 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybe numatyti ilgesnį senaties terminą, nei minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatytas ketverių metų senaties terminas, šio 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje nustatytas absoliutus senaties terminas turi būti skaičiuojamas atsižvelgiant į šį ilgesnį senaties terminą.

[Prieiga internete](#)

Finansų rinkų priežiūra

2025 m. birželio 19 d. sprendimas byloje *Lietuvos bankas, C-671/23*

Finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui prevencija – Direktyva (ES) 2015/849²⁴ – 59 straipsnis – Sąvoka „sistemingas pažeidimas“ – Sankcijos – Nacionalinės teisės nuostatos arba praktika, pagal kurias leidžiama skirti atskirą baudą už kiekvieną per vieną patikrinimą konstatuotą pažeidimą – Atitiktis Sąjungos teisei – Minimalus suderinimas – Bendrųjų Sąjungos teisės principų laikymasis – Veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos sankcijos – Principas *ne bis in idem*

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Direktyvos (ES) 2015/849 59 straipsnio išaiškinimo. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant elektroninių pinigų įstaigos M ir Lietuvos banko ginčą dėl pastarojo sprendimo skirti M aštuonias atskiras baudas už aštuonis nacionalinės teisės nuostaty, susijusių su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija, pažeidimus.

Pagal pagrindinės bylos aplinkybes nustatyta, kad M yra elektroninių pinigų įstaiga, dėl kurios Lietuvos bankas atliko patikrinimą. Po šio patikrinimo Lietuvos bankas ginčijamam sprendimu M skyrė aštuonias baudas už aštuonis pažeidimus, kurių kiekvienas buvo padarytas pažeidus kelias Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo (toliau – PPTFP įstatymas) nuostatas ir finansų rinkos dalyviams skirtus nurodymus, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (arba) teroristų finansavimui. Lietuvos bankas nusprendė, kad kiekvienas iš šių pažeidimų yra šiurkštus ar apysunkis ir kad septyni iš jų taip pat yra sistemingi, kaip tai suprantama pagal PPTFP įstatymo 34 straipsnio 2 dalies 2 punktą.

Dėl M padarytų sistemingų pažeidimų Lietuvos bankas nusprendė, kad šie pažeidimai turi būti kvalifikuojami kaip „atskiri sistemingi pažeidimai“, kurių kiekvienas pateisina baudos skyrimą.

Šiomis aplinkybėmis Lietuvos bankas skyrė M penkias 55 000 EUR baudas, dvi 35 000 EUR baudas ir 25 000 EUR baudą, t. y. iš viso 370 000 EUR.

M apsiskundė pirmosios instancijos administraciniam teismui, kuris sumažino bendrą M skirtų baudų dydį iki 200 000 EUR. Vis dėlto minėtas teismas atmetė M argumentą, kad Lietuvos bankas galėjo konstatuoti ne kelis „atskirus sistemingus [PPTFP įstatymo] pažeidimus“, o tik „vieną sistemingą [šio įstatymo] pažeidimą“, todėl galėjo skirti tik vieną baudą.

Dėl šio sprendimo M ir Lietuvos bankas pateikė apeliacinius skundus Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, kuris savo klausimais Teisingumo Teismui iš esmės siekė išsiaiškinti, ar Direktyvos 2015/849 59 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos ar praktika, pagal kurias kiekvienas „sistemingas [šio straipsnio 1 dalyje nustatytų reikalavimų] pažeidimas“, kurį

²⁴ 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB.

per vieną patikrinimą konstatuoja valstybės narės kompetentinga institucija, turi būti kvalifikuojamas kaip „atskiras sistemingas pažeidimas“, už kurį skiriama atskira bauda, kurios dydis nustatomas remiantis maksimaliu piniginių baudos, kuri gali būti skirta pagal šias nacionalinės teisės nuostatas ar praktiką, dydžiu.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl teisės kvalifikuoti kiekvieną nustatytą sistemingą pažeidimą kaip atskirą pažeidimą skiriant baudas

Teisingumo Teismas nurodė, kad nereikia visų „sistemingų pažeidimų“ ir „šurkščių pažeidimų“, kaip jie suprantami pagal Direktyvos 2015/849 59 straipsnio 1 dalį, nustatytų per vieną valstybės narės kompetentingos institucijos patikrinimą, perkvalifikuoti į „vieną sistemingą pažeidimą“. Iš tiesų tokio aiškinimo nepagrindžia šios nuostatos formuluotė. Be to, šioje nuostatoje vartojami žodžiai „keliais iš šių būdų“ leidžia manyti, kad pažeidimas kartu gali būti ir „sistemingas“, ir „šurkštus“.

Nacionalinės teisės nuostatos ar praktika, pagal kurias kiekvienas pažeidimas, priskirtinas sąvokai „sistemingas pažeidimas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2015/849 59 straipsnio 1 dalį, ir konstatuotas atliekant vieną patikrinimą, kvalifikuojamas kaip „atskiras sistemingas pažeidimas“, leidžia atitinkamai valstybei narei atsižvelgti į visas minėtas svarbias aplinkybes labiau, nei tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos šie pažeidimai, vertinami kartu, turi būti kvalifikuojami kaip „vienas sistemingas pažeidimas“.

Direktyvos 2015/849 59 straipsnį reikia aiškinti taip, kad nors valstybės narės turi taikyti sankcijas bent jau už šio straipsnio 1 dalyje nurodytus pažeidimus, taigi ir numatyti bent jau šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytas administracines sankcijas ir priemones, jos vis dėlto gali numatyti kitas sankcijas ir priemones, be kita ko, už kitus pažeidimus, nei išvardytieji šioje 1 dalyje, nes šiuo 59 straipsniu atliekamas tik minimalus suderinimas.

Taigi pagal Direktyvą 2015/849 iš esmės nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos ar praktika, pagal kurias kiekvienas sistemingas pažeidimas, konstatuotas atliekant vieną patikrinimą, turi būti kvalifikuojamas kaip „atskiras sistemingas pažeidimas“, už kurį skiriama atskira bauda.

Teisingumo Teismas konstatavo, kad nacionalinės teisės nuostatos ar praktika, pagal kurias kiekvienas sistemingas pažeidimas, konstatuotas atliekant vieną patikrinimą, kvalifikuojamas kaip „atskiras sistemingas pažeidimas“, už kurį skiriama atskira bauda, skatina suinteresuotuosius subjektus negauti sankcijų ir užkerta kelią sisteminėi nebaudžiamumo rizikai, nes tokios teisės nuostatos ar praktika atgraso tokius pažeidimus padariusius subjektus daryti daugiau pažeidimų. Taigi atrodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos ar praktika atitinka veiksmingumo principą, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Pažymėta, kad nors atrodo, jog pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos ar praktika atitinka proporcingumo principą, vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įsitikinti, pirma, kad Lietuvos banko M skirtos sankcijos neviršija to, kas būtina siekiant užkirsti kelią pinigų plovimui ir teroristų finansavimui, ir, antra, kad šių sankcijų griežtumas atitinka pažeidimų, už kuriuos jomis siekiama nubausti, sunkumą.

Teisingumo Teismas išaiškino, kad pagal Direktyvos 2015/849 59 straipsnį nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos ar praktika, pagal kurias kiekvienas „sistemingas [šio 59 straipsnio 1 dalyje nustatytų reikalavimų] pažeidimas“, kurį per vieną patikrinimą konstatuoja valstybės narės kompetentinga institucija, turi būti kvalifikuojamas kaip „atskiras sistemingas pažeidimas“, už kurį skiriama atskira bauda, kurios dydis nustatomas remiantis maksimaliu piniginių baudos, kuri gali būti skirta pagal šias nacionalinės teisės nuostatas ar praktiką, dydžiu, su sąlyga, kad laikomasi bendrųjų Sąjungos teisės principų, visų pirma veiksmingumo ir proporcingumo.

[Prieiga internete](#)

Tabako gaminių priežiūra

2025 m. gegužės 15 d. sprendimas byloje *Bundesminister für Gesundheit, C-717/23*

Teisės aktų derinimas – Tabako gaminių gamyba, pateikimas ir pardavimas – Direktyva 2014/40/ES²⁵ – 2 straipsnio 40 punktas – Sąvoka „pateikimas rinkai“ – 23 straipsnio 2 dalis – Vykdyto užtikrinimas – Taikymo sritis – Tabako produktų, ant kurių pakuotės yra reikalavimų neatitinkančių elementų, pateikimas rinkai – Didmenininko į mažmeninės prekybos vietą tiekiami tabako gaminiai – Bauda, skirta kaip didmenininkė veikiančios bendrovės valdytojui

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Direktyvos 2014/40/ES 2 straipsnio 40 punkto, 13 straipsnio 1 dalies c punkto ir 23 straipsnio 2 dalies išaiškinimo. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Austrijos federalinio sveikatos apsaugos, socialinių reikalų, priežiūros ir vartotojų apsaugos ministro ir MM, tabako produktų didmenomis prekiaujančios bendrovės valdytojo, ginčą dėl Austrijos Gryskircheno apskrities administracinės institucijos (toliau – administracinė institucija) skirtos baudos MM po to, kai buvo pateikti rinkai tabako gaminiai, kurių pakuotės vieneto ženklavimas neatitinka reikalavimų dėl gaminių pateikimo.

Pagal bylos aplinkybes administracinė institucija sprendimu skyrė MM 1 000 Eur administracinę baudą už tai, kad ta bendrovė tabako kiosko valdytojui patiekė cigarečių, ant kurių vienetinio pakelio buvo užrašai „puikiai subalansuotas [skonis]“ ir „lėtai vytintas [tabakas]“, kurie laikomi nuorodomis į skonį, o taip pažeidžiamos Tabako įstatymo nuostatos.

Pagal pareiškėjo pasikreipimą pirmosios instancijos administracinis teismas panaikino administracinės institucijos sprendimą ir vertino, kad MM valdoma bendrovė nevykdė aptariamų tabako gaminių „pateikimo rinkai“, nes ji juos pateikė mažmeninės prekybos vietai, kuri yra įmonė, o ne vartotojas.

Administracinei institucijai apskundus pastarąjį teismo sprendimą, Austrijos aukščiausiasis administracinis teismas savo klausimais Teisingumo Teismui iš esmės siekė sužinoti, ar Direktyvos 2014/40 23 straipsnio 2 dalis, aiškinama atsižvelgiant į jos 2 straipsnio 40 punktą, turi būti aiškinama taip, jog valstybėms narėms nustatyta pareiga užtikrinti, kad į rinką nebūtų pateikiami tabako gaminiai, kurių pakuotės vieneto ženklavimas pažeidžia reikalavimus dėl tų gaminių pateikimo, apsiriboja tų gaminių pateikimo vartotojams mažmeninės prekybos vietoje stadija.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl valstybėms narėms nustatytos pareigos visais pateikimo į rinką etapais užtikrinti, kad į rinką nepatektų netinkamai paženklininti tabako gaminiai

Remiantis Direktyvos 2014/40 23 straipsnio 2 dalimi, valstybės narės užtikrina, kad tabako ir susiję gaminiai, neatitinkantys šios direktyvos ir joje numatytų įgyvendinimo ir deleguotųjų aktų, nebūtų pateikiami rinkai. Tos direktyvos 2 straipsnio 40 punkte sąvoka „pateikimas rinkai“ apibrėžta kaip gaminių, neatsižvelgiant į jų pagaminimo vietą, teikimą Sąjungoje esantiems vartotojams už mokestį ar nemokamai, įskaitant nuotolinį pardavimą.

Dėl Direktyvos 2014/40 23 straipsnio 2 dalies konteksto Teisingumo Teismas pažymėjo, pirma, kad ši nuostata taikoma kompleksiskai, nes ja siekiama, kad tabako gaminiai ir susiję gaminiai, kurie neatitinka kurios nors tos direktyvos nuostatos, įskaitant joje numatytus įgyvendinimo aktus ir deleguotuosius aktus, nebūtų pateikiami rinkai.

Teisingumo Teismas nurodė, kad sankcijų sistema sukurta visoms Direktyvos 2014/40 nuostatoms ir taikoma visoms tiekimo grandinės stadijoms, taigi ji taikoma ne tik reikalavimų neatitinkančių tabako gaminių tiekimui vartotojams mažmeninės prekybos vietose.

Jeigu tokiomis aplinkybėmis Direktyvos 2014/40 23 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms nustatyta pareiga būtų aiškinama taip, kad ji taikoma tik tabako gaminių pateikimui vartotojams, toks aiškinimas ne tik būtų nesuderinamas su to paties 23 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybe skirti sankcijas už visus tos direktyvos nuostatų neatitinkančius veiksmus ir jas taikyti visoms tiekimo grandinėms stadijoms, bet ir pažeistų valstybėms narėms nustatytos pareigos vykdyti priežiūrą veiksmingumą, taigi ir pačią direktyvą. Be to, tokiu atveju taip pat

²⁵ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB.

kiltų didelis pavojus, kad vartotojams gali būti pateikti reikalavimų neatitinkantys, taigi ir jų sveikatai žalingi gaminiai.

Kad būtų pasiektas tikslas užtikrinti aukštą sveikatos ir vartotojų apsaugos lygį, ši pareiga vykdyti priežiūrą reiškia, kad kontrolė turi būti vykdoma visose tiekimo grandinės stadijose ir kad turi būti užtikrinta, jog per kiekvieną operaciją, dėl kurios gaminys galiausiai pateikiamas vartotojams, valstybės narės tikrins, ar laikomasi Direktyvoje 2014/40 nustatytų reikalavimų.

Teisingumo Teismas išaiškino, kad Direktyvos 2014/40 23 straipsnio 2 dalis, siejama su jos 2 straipsnio 40 punktu, turi būti aiškinama taip, jog valstybėms narėms nustatyta pareiga užtikrinti, kad j rinką nebūtų pateikiami tabako gaminiai, kurių pakuotės vieneto ženklavimas pažeidžia reikalavimus dėl tų gaminių pateikimo, neapsiriboja tų gaminių pateikimo vartotojams mažmeninės prekybos vietoje stadija.

[Prieiga internete](#)

Azartinių lošimų priežiūra

2025 m. kovo 13 d. sprendimas byloje *Unigames*, C-120/24

Informacijos apie techninius standartus, reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarka – Direktyva (ES) 2015/1535²⁶ – 1 straipsnio 1 dalies e ir f punktai – Sąvokos „techninis reglamentas“ ir „paslaugų taisyklė“ – Nacionalinės teisės nuostata, draudžianti skatinti dalyvauti azartiniuose lošimuose, įskaitant nuotolinius lošimus – 5 straipsnio 1 dalis – Pareiga pranešti Europos Komisijai – Šios teisės nuostatos pakeitimas, kuriuo išplėsta draudimo skatinti dalyvauti azartiniuose lošimuose taikymo sritis – Nepranešimas – Pasekmės

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Direktyvos (ES) 2015/1535 1 straipsnio 1 dalies f punkto ir 5 straipsnio 1 dalies išaiškinimo. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant UAB „Unigames“ ir Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Priežiūros tarnyba) ginčą dėl šios tarnybos direktoriaus įsakymo, kuriuo konstatuota, kad Unigames pažeidė draudimą skatinti dalyvauti azartiniuose lošimuose, ir jai skirta bauda.

Pagrindinėje byloje susiklostė tokia situacija, kad Priežiūros tarnyba, atlikusi UAB „Unigames“, teikiančios nuotolinių lošimų paslaugas savo interneto svetainėje, patikrinimą, konstatavo, kad šioje interneto svetainėje buvo tam tikros informacijos, laikytinos Azartinių lošimų įstatymo 10 straipsnio 19 dalyje²⁷ numatyto draudimo skatinti dalyvauti azartiniuose lošimuose pažeidimu. Todėl Priežiūros tarnyba skyrė bendrovei baudą, įspėjo apie galimą licencijos organizuoti azartinius lošimus galiojimo sustabdymą ir įpareigojo nutraukti konstatuotą pažeidimą.

Pareiškėjas kreipėsi į teismą ir teigė, kad buvo pažeista Azartinių lošimų įstatymo 10 straipsnio 19 dalies priėmimo procedūra. Atsižvelgiant į tai, Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui kilo klausimų dėl Direktyvos 2015/1535 aiškinimo.

Savo klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar Direktyvos 2015/1535 1 straipsnio 1 dalies f punktas turi būti aiškinamas taip, kad nacionalinės teisės nuostata, draudžianti skatinti dalyvauti nuotoliniuose azartiniuose lošimuose skelbiant informaciją apie juos tokių lošimų organizatoriaus interneto svetainėje, yra „techninis reglamentas“, kaip tai suprantama pagal šį punktą; ar Direktyvos 2015/1535 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad nacionalinės teisės nuostatos, kuri yra „techninis reglamentas“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalies f punktą, ir apie kurią pranešta Komisijai pagal šio 5 straipsnio 1 dalį, pakeitimu negalima remtis prieš ekonominės veiklos vykdytojus, jeigu apie jį nebuvo pranešta.

²⁶ 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarka.

²⁷ Lietuvos Respublikoje draudžiama skatinti dalyvauti lošimuose – bet kuria forma ir bet kokiais priemonėmis skleisti informaciją ar atlikti įtikinėjimo veiksmus, įskaitant paties lošimo organizatoriaus organizuojamus specialius renginius, bandomuosius lošimus, akcijas, nuolaidas, dovanas ir panašaus pobūdžio skatinamąsias priemones, skatinančius dalyvauti lošimuose ar nuotoliniuose lošimuose.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl nacionalinės teisės nuostatos, draudžiančios skatinti dalyvauti nuotoliniuose azartiniuose lošimuose skelbiant informaciją apie šiuos lošimus tokių lošimų organizatoriaus interneto svetainėje, vertinimo kaip „techninio reglamento“

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Azartinių lošimų įstatymo 10 straipsnio 19 dalis yra konkrečiai skirta informacinės visuomenės paslaugoms. Be azartinių lošimų klasikine prasme, ji aiškiai taikoma nuotoliniams azartiniams lošimams ir tokių lošimų paslaugų teikėjams.

Teisingumo Teismas konstatavo, kad Azartinių lošimų įstatymo 10 straipsnio 19 dalis yra „paslaugų taisyklė“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2015/1535 1 straipsnio 1 dalies e punktą.

Azartinių lošimų įstatymo 10 straipsnio 19 dalyje įtvirtinta norma, kurios privaloma laikytis, kai Lietuvoje teikiamos nuotolinių azartinių lošimų paslaugos.

Todėl Teisingumo Teismas išaiškino, kad Direktyvos 2015/1535 1 straipsnio 1 dalies f punktas turi būti aiškinamas taip: nacionalinės teisės nuostata, draudžianti skatinti dalyvauti nuotoliniuose azartiniuose lošimuose skelbiant informaciją apie šiuos lošimus tokių lošimų organizatoriaus interneto svetainėje, yra „techninis reglamentas“, kaip tai suprantama pagal šį punktą.

Dėl galimybės remtis nacionalinės teisės nuostatos, kuri yra „techninis reglamentas“, pakeitimu prieš ekonominės veiklos vykdytojus, jeigu apie tokį pakeitimą nepranešta ir juo išplėsta šių nuostatų taikymo sritis

Teisingumo Teismas pažymėjo, jog iš Direktyvos 2015/1535 5 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos matyti, kad valstybės narės nedelsdamos pateikia Europos Komisijai kiekvieno techninio reglamento projektą, išskyrus tuos atvejus, kai jis tik perima visą tarptautinio ar Europos standarto tekstą, jos taip pat pateikia Komisijai pagrindimą, kodėl būtina priimti tokį techninį reglamentą, jei tos priežastys nėra aiškios iš projekto.

Teisingumo Teismas nustatė, kad į Azartinių lošimų įstatymo 10 straipsnio 19 dalį buvo įtraukti nauji arba papildomi reikalavimai, palyginti su ankstesnio Azartinių lošimų įstatymo 10 straipsnio 19 dalimi. Todėl Teismas padarė išvadą, jog – su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, – apie pakeitimą, įtvirtintą galiojančioje įstatymo redakcijoje, turėjo būti pranešta pagal Direktyvos 2015/1535 5 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą.

Direktyvos 2015/1535 5 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa patvirtino tai, kad jeigu, kaip nagrinėtu atveju, reikšmingas pakeitimas padaromas ne prieš priimant galutinį techninio reglamento projektą, bet pakeičiant galiojantį techninį reglamentą, apie tokį pakeitimą, ypač kai juo išplečiama šio techninio reglamento taikymo sritis, turi būti pranešta atskirai.

Teisingumo Teismas išaiškino, kad Direktyvos 2015/1535 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip: nacionalinės teisės nuostatos, kuri yra „techninis reglamentas“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalies f punktą, ir apie kurią pranešta Komisijai pagal šio 5 straipsnio 1 dalį, pakeitimu negalima remtis prieš ekonominės veiklos vykdytojus, jeigu apie tokį pakeitimą nepranešta ir juo išplėsta šių nuostatų taikymo sritis, taigi tai yra „techninis reglamentas“, apie kurį reikia pranešti pagal minėto 5 straipsnio 1 dalį.

[Prieiga internete](#)

Teisė gauti informaciją

2025 m. sausio 16 d. sprendimas byloje *Komisija prieš Pollinis France, C-726/22 P*

Galimybė susipažinti su dokumentais – Reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 – 4 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą – Sprendimų priėmimo proceso apsauga – Reglamentas (ES) Nr. 182/2011 – Komiteto procedūra – Valstybių narių ir kitų komitetų narių pateiktos pozicijos – Atsisakymas leisti susipažinti

Bylos aplinkybės

Pollinis France yra aplinkosaugos srityje veikianti nevyriausybinė Prancūzijos organizacija, kurios tikslas – saugoti laukines ir namines bites bei skatinti tvarų ūkininkavimą, siekiant padėti apsaugoti apdulkingojuos.

Remdamasi 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (toliau – Reglamentas Nr. 1049/2001) ir 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1367/2006 dėl Orhuso konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimančioms sprendimams ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais nuostatų taikymo Bendrijos institucijoms ir organams, *Pollinis France* 2020 m. pateikė Komisijai dvi paraiškas dėl galimybės susipažinti su tam tikrais dokumentais, susijusiais su Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) gairėmis dėl augalų apsaugos produktų rizikos bitėms vertinimo, kurį EFSA priėmė 2013 m. birželio 27 d. (toliau – 2013 m. EFSA priimtas rekomendacinis dokumentas). Pirmoji paraiška iš esmės apėmė tik dokumentus, kuriais patvirtinama valstybių narių, Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinio komiteto (toliau – *Scopaff*) narių ir Komisijos nuomonė dėl to rekomendacinio dokumento ir visų projektų šiuo klausimu, kuriuos Komisija gavo arba parengė nuo 2018 m. spalio mėn. Antroji paraiška pateikta dėl tam tikrų dokumentų, susijusių su 2013 m. EFSA rekomendaciniu dokumentu, ir iš esmės apėmė susirašinėjimą, darbotvarkes, protokolus ir ataskaitas apie *Scopaff* narių susitikimus su tam tikrais Komisijos pareigūnais ir nariais nuo 2013 m. liepos mėn. iki 2018 m. rugsėjo mėn.

Atsakydama į kartotines paraiškas dėl galimybės susipažinti su dviem 2020 m. sprendimais Komisija leido iš dalies susipažinti su tam tikrais dokumentais ir atsisakė leisti susipažinti su kitais dokumentais, remdamasi išimtimis, susijusiomis su individo privatumu ir neliečiamumu (kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 1 dalies b punktą) ir vykstančiu sprendimų priėmimo procesu (Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą).

Dėl 2013 m. EFSA rekomendacinio dokumento buvo kelis metus diskutuojama *Scopaff*, tačiau, valstybėms narėms nesusitarus, jo tekstas nebuvo suderintas ir Komisija jo nepriėmė. 2019 m. Komisija paprašė EFSA persvarstyti savo 2013 m. rekomendacinį dokumentą, kad būtų atsižvelgta į naujausią mokslo raidą.

Ginčijamuose sprendimuose Komisija nurodė, kad, kol šis dokumentas bus galutinai persvarstytas, jo nagrinėjimas *Scopaff* buvo „sustabdytas“ ir kad tai reiškia, jog sprendimų priėmimo procesą galima laikyti „vykstančiu“, nes jis turėtų būti atnaujintas tik po to, kai bus baigtas tas persvarstymas.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl teisės susipažinti su dokumentais ribojimo, remiantis su vykstančiu sprendimų priėmimo procesu susijusia išimtimi

Pirmiausia Teisingumo Teismas priminė, kad Reglamentu Nr. 1049/2001, kuris grindžiamas atvirumo ir skaidrumo principu, siekiama suteikti visuomenei kuo platesnę galimybę susipažinti su institucijų dokumentais. Šiai teisei susipažinti taikomi tam tikri apribojimai, pagrįsti viešojo ar privataus intereso pagrindais, bet Reglamente Nr. 1049/2001 įtvirtintos teisės susipažinti išimties turi būti aiškinamos ir taikomos siaurai. Be to, jeigu atitinkama institucija nusprendžia atsisakyti suteikti galimybę susipažinti su dokumentu, dėl kurio buvo į ją kreiptasi, iš esmės ji privalo paaiškinti, kaip susipažinimas su šiuo dokumentu galėtų konkrečiai ir realiai pažeisti interesą, saugomą Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnyje numatytos išimties, kuria remiamasi. Galiausiai tokia pažeidimo rizika turi būti pagrįstai numatoma, o ne vien hipotetinė.

Dėl išimties, susijusios su sprendimų priėmimo proceso apsauga, Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad pagal Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą galimybė susipažinti su institucijos parengtu dokumentu, skirtu naudoti viduje, arba su institucijoje gautais dokumentais, susijusiais su tokiu klausimu, dėl kurio ta institucija dar nėra priėmusi sprendimo, nesuteikiama, jei dokumento atskleidimas rimtai pakenktų institucijos sprendimų priėmimo procesui, nebent atitinkamo dokumento atskleidimo reikalautų viršesnis viešasis interesas.

Teisingumo Teismas priminė, kad sąvoka „sprendimų priėmimo procesas“ turi būti suprantama kaip tiesiogiai susijusi su sprendimo priėmimu ir neapimanti visos administracinės procedūros, kuriai pasibaigus jis priimtas. Sprendimo priėmimas reiškia, kad yra konkretus objektas, dėl kurio bus priimtas būsimas sprendimas, nesvarbu, ar konkretus ir identifikuojamas teisės akto projektas bus neišvengiamai priimtas.

Pripažinimas, kad sprendimas dar nepriimtas ir kad dėl to vyksta „sprendimų priėmimo procesas“, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą, kai tokio proceso objektas nenustatytas, prieštarautų tiek šios nuostatos struktūrai, tiek jurisprudencijai. Iš tiesų, kol nėra nustatytas tikslus būsimas sprendimo objektas, bet kokia rizika pakenkti sprendimų priėmimo procesui, per kurį siekiama priimti šį

sprendimą, atskleidus pagal Reglamentą Nr. 1049/2001 prašomą dokumentą, iš esmės yra hipotetinė, nes realiai neįmanoma patikrinti, ar to dokumento turinys iš tikrųjų susijęs su tuo sprendimų priėmimo procesu.

Teisingumo Teismas sprendė, kad Bendrasis Teismas pagrįstai nelaikė leliamu argumentu, kad Komisija visada turėjo „tikslą“ įgyvendinti rekomendacinį dokumentą dėl bičių. Teisingumo Teismo vertinimu, pripažinimas, kad vien institucijos ketinimas priimti sprendimą jos kompetencijai priklausančioje srityje leidžia jai remtis šia nuostata nereikalaujant, kad vyktų sprendimo priėmimo procesas, per kurį būtų priimtas sprendimas konkrečiu klausimu, iš tikrųjų reikštų šios institucijos galimybę atsisakyti atskleisti bet kokį su šiuo klausimu susijusį dokumentą. Sąvoka „klausimas, dėl kurio institucija dar nėra priėmusi sprendimo“ negali būti aiškinama taip plačiai, kad apimtų visus su konkrečiu klausimu susijusius dokumentus.

Taigi Teisingumo Teismas darė išvadą, kad Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, jog vien to, kad Komisija visada siekė įgyvendinti rekomendacinį dokumentą dėl bičių, kad galėtų valstybių narių valdžios institucijoms pateikti dokumentą, kuriame atspindėtos „dabartinės mokslo ir technikos žinios“, savaime nepakanka, kad būtų galima daryti išvadą, jog vis dar egzistuoja „klausimas, dėl kurio [ši institucija] dar nėra priėmusi sprendimo“, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą.

[Prieiga internete](#)